

Kisbér légifelvételen Forrás: Wikipedia, fotó: Civertan

KISBÉR ITS FELÜLVIZSGÁLAT

Helyzetfeltárás, helyzetértékelés

Munkaközi anyag

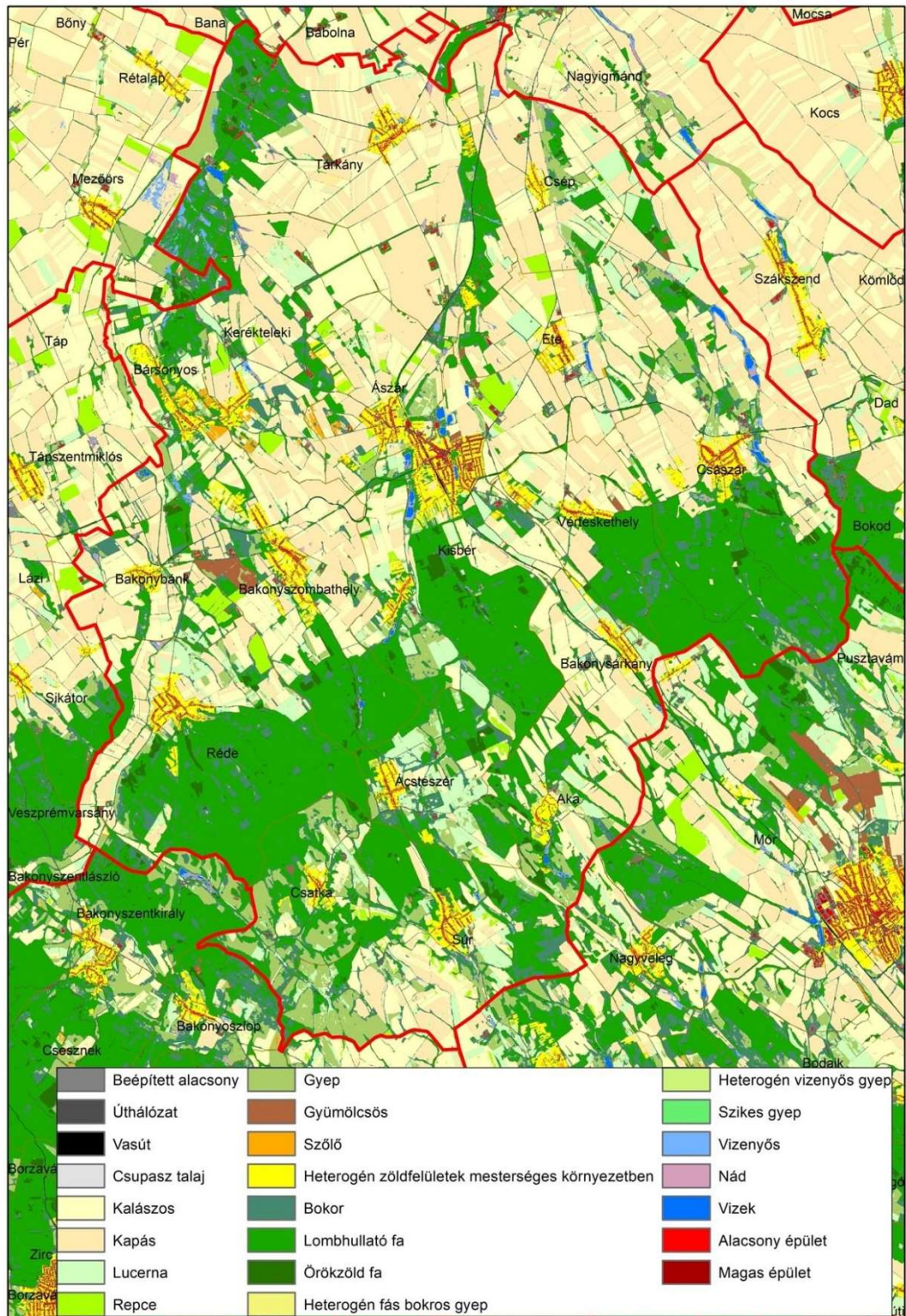
2024. 07.24.

Tartalomjegyzék

HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ	3
1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK	3
2. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK	5
3. HATÁLYOS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK	13
4. TÁRSADALOM	14
5. A TELEPÜLES HUMAN INFRASTRUKTURAJA	18
6. GAZDASÁG	25
7. AZ ÖNKORMANYZAT GAZDALKODASA, A TELEPÜLESFEJLESZTES ESZKÖZ ES INTÉZMÉNYRENDSZERE	29
8. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK	38
9. TÁJI-, TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK	39
10. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER	41
11. ÉPÍTETT KÖRNYEZET	42
12. KÖZLEKEDÉS	43
13. KÖZMŰVESÍTÉS	48
14. KÖRNYEZETVÉDELEM	54
15. KATASZTRÓFAVÉDELEM	55
16. ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY	58
17. VÁROSI KLÍMA	59

HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK

1. ábra: Kisbéri járás felszínborítása (saját szerkesztés)

Kisbér Komárom-Esztergom vármegye legkisebb, 17 települést¹ magába foglaló járasszékhelyeként, dinamikusan fejlődő városok (Székesfehérvár/Mór, Veszprém/Várpalota/Pápa, Győr, Komárom, Tatabánya/Oroszlány) 30-50 km sugarú gyűrűjében létező vákuumban, környezetének fontos, egyetlen városi jogállású centrumtelepülése. Nagytérségi csomóponti elhelyezkedésével, a 81-es és 13-as főutak metszéspontjában, a környező nagyvárosok munkaerő-piaci, foglalkoztatási potenciálját hasznosítja. Ennek köszönhetően a város fontos erőforrása a közlekedés-földrajzi fekvése, amelynek gazdasági kamatoztatása elmarad a lehetőségektől.

Az évszázadok óta kereskedelmi útvonalként szolgáló Móri-árok Székesfehérvár és Kisbér között található. Ez a Vértes és a Bakony között húzódó 50 km hosszú, 1-2 km széles hasadékvölgy jelenleg is a fővárost elkerülő kamion útirányként funkcionál. A 81. sz. főút Székesfehérvár – Győr között jelentős TIR útvonal, a 13. sz. főút becsatlakozásával a Szlovákia / Komárom – Balaton / Velencei-tó turisztikai tranzitmozgások fontos nyomvonala.

A Székesfehérvár – Komárom vasútvonal, mint Budapestet elkerülő szakasz jelentőségét veszítette úgy térségi, mint Kisbér csomóponti helyzetében. Az ezt keresztező Pápa-Tatabánya szárnyvonal 2007 óta nem üzemel. Az önkormányzat a nyomvonal kerékpárúttá történő átépítését preferálja.

Többszörös határhelyzete ellenére (3 vármegye metszésében, Bakony – Vértes, valamint Bakonyalja – Kisalföld találkozásában) fontos térségi szerepe van a hagyományos lótenyésztésre és majorsági gazdálkodásra épülő ágazatokban, valamint a közszolgáltatási (oktatási, egészségügyi, kulturális), kiskereskedelmi, munkaerő-piaci és közszolgáltatási funkciókban. Településszerkezete a Batthyány-k idejében alakult ki, meghatározó strukturális vonalai a 19.sz. óta azonosak. Speciális helyzetű Hánta városrész, amely zsáktelepülésrész.

Klímaalkalmazkodásban egyre jelentősebb tényező Kisbér Concó vízrendszeren belüli helyzete és az abban rejlő potenciál.

„A területi célok által lefedett fejlesztési térségek - Városhálózati csomópont, Komáromi tengely és hídfőváros térsége, Esztergomi tengely és hídfőváros térsége - a helyzetfeltárásban feltárt dinamikák és fejlesztési potenciálok alapján került meghatározásra. A térségek egymáshoz való viszonyát, illetve külső viszonyrendszerét, kapcsolódásait a Városhálózati csomópontok című tervlap ábrázolja. A Komáromi tengely térsége a kedvezményezett Kisbéri járást magába foglalja.”²

¹A Kisbéri járás települései: Ácstesztér, Aka, Ászár, Bakonybánk, Bakonysárkány, Bakonyszombathely, Bársonyos, Császár, Csátka, Csép, Ete, Kerékteleki, Kisbér, Réde, Súr, Tárkány, Vérteskethely

² Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Stratégiai és Operatív Programja, 2014. július

2. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK

Kisbér város tervezési dokumentumai

Kisbér város több szakágra kiterjedően rendelkezik fejlesztési tervvel. Az alábbi stratégiák és programok relevánsak a 2021-2027-es ciklusra vonatkozóan:

- Kisbér Város Integrált Településfejlesztési Konceptió és Stratégia, 2015.
- Kisbér Város Integrált Vízgazdálkodási Terve, 2023.
- Kisbér és Bábolna településeggyüttesi klímastratégia, 2021.
- Kisbér város kerékpárforgalmi hálózati terv, 2016.
- Helyi Esélyegyenlőségi Program, 2020-2025. (ld. 1.8. fejezet)
- Településképi Arculati Kézikönyv, 2022.

Kisbér Város Integrált Településfejlesztési Konceptió és Stratégia, 2015.

Az ITS kidolgozásának célja kettős, egyrészt az elkészülő, Kisbér középtávú fejlesztéseit rendszerbe foglaló dokumentum a harmonikus és célzott városfejlesztést teszi lehetővé, alapot ad a településrendezési tevékenység folytatásához is. Az ITS-ben a város egészére, illetve az egyes városrészek és akcióterületek vonatkozásában megfogalmazott célok, és az azokat szolgáló feladatok figyelembevételre kerülnek a településszerkezeti terv felülvizsgálata és módosítása során is. Másrészt, amennyiben kiírásra kerülnek településfejlesztési típusú pályázatok, ezen források igénybevétele során is feltétel, illetve az elbírálásnál előnyt jelent, ha a pályázó rendelkezik jóváhagyott ITS-sel. Az ITS és az abban kijelölt akcióterületekre a későbbiekben készítendő akcióterületi terv(ek) együttesen lehetővé teszik fejlesztési források megpályázását.

Kisbér jövőképe: „Kisbér 2025 – A szerethető kisváros perspektíva, sokszínűség, családivas milió”

A stratégia középtávú céljai alábbi stratégiai és tematikus célokat foglalják magukban:

Kisbér 2025 – A szerethető kisváros perspektíva, sokszínűség, családivas milió”				
Stratégiai célok				
Esélyt a munkának (képzettség, együttműködés, elérhetőség, innováció		Otthonunk Kisbér (élhetőség, működőképesség, vonzerő)		
Tematikus célok				
Hagyományunk a jövőnk: lovas reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelemtermelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközponti szerepünk: szolgáltatás, gazdaságszervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erőforrásainkkal

A célok mentén akcióterületi, illetve tematikus (akcióterületen kívüli) fejlesztéseket, és azokhoz kapcsolódó programokat, beavatkozásokat nevesít a stratégia.

A Városház központi akcióterülethez kapcsolódó tematikus programok: 1. Kisbér épített öröksége, 2. Kisbér parkrendszere, 3. Kisbér iskolaváros, 4. Járasközponti szerepek, 5. Kerékpárosbarát város.

A tematikus (akcióterületen kívüli) fejlesztések csoportjába tartozik: 1. Lovas reneszánsz, 2. Új utak a helyi gazdaságban, 3. Vonzerő- és jövedelemtermelő képesség növelése a turizmusban, 4. Gazdaságosság, minőség és fenntarthatóság a városüzemeltetésben.

Kisbér Város Integrált Vízgazdálkodási Terve, 2023.

A vízgazdálkodás egyik legkomolyabb feladata és egyben kihívása a települési vízgazdálkodás hatékonyságának fejlesztése annak érdekében, hogy a települések felkészülhessenek a környezeti és társadalmi változásokra.

A település vízgazdálkodási céljainak meghatározása:

1. Felszíni vizek védelme, vízminőség megóvása
2. Vízfolyások és állóvizek hidromorfológiai állapotának javítása
3. Környezetszennyezések elkerülése – szorosabb együttműködés a hatóságokkal – hatékonyabb szankcionálás a szennyezőkkel szemben
4. Helyi rendeletek felülvizsgálata a lakossági beépítések, zöldterületek burkolása kapcsán (kapubehajtók burkolása, udvarok beépítése)
5. A csapadékvíz elvezetésére fordítható források felkutatása és hatékony felhasználása
6. Környezetvédelmi dokumentumok elkészítése
7. Lakossági szemléletformálás

Fejlesztési, fejlesztendő területek, ehhez kapcsolódó feladatok beazonosítása:

- nagy és hirtelen lehulló csapadékvíz miatt kialakult villámárvizek során az esetlegesen tapasztalt új problémás területek (csapadékvíz elvezető szakaszok) felmérése, monitoringozása – ezen szakaszok felújításához a források felkutatása és a források megfelelő felhasználása
- a már ismert, nem megfelelő csapadékvíz elvezető rendszer felújítása – források felkutatása
- lakosság szemléletformálása a vízgazdálkodás témakörében helyi szinten (víztakarékosság, csapadékvíz gyűjtésének ösztönzése, víztakarékos földművelés, gazdálkodás, víztakarékos háztartási megoldások, csapadékvíz elvezető rendszer karbantartása lakossági feladat is) – lakossági szemléletformáló akciók szervezése – ehhez források keresése
- környezetvédelmi program megalkotása – vizek védelme

Kisbér és Bábolna településeggyüttesi klímastratégia, 2021.

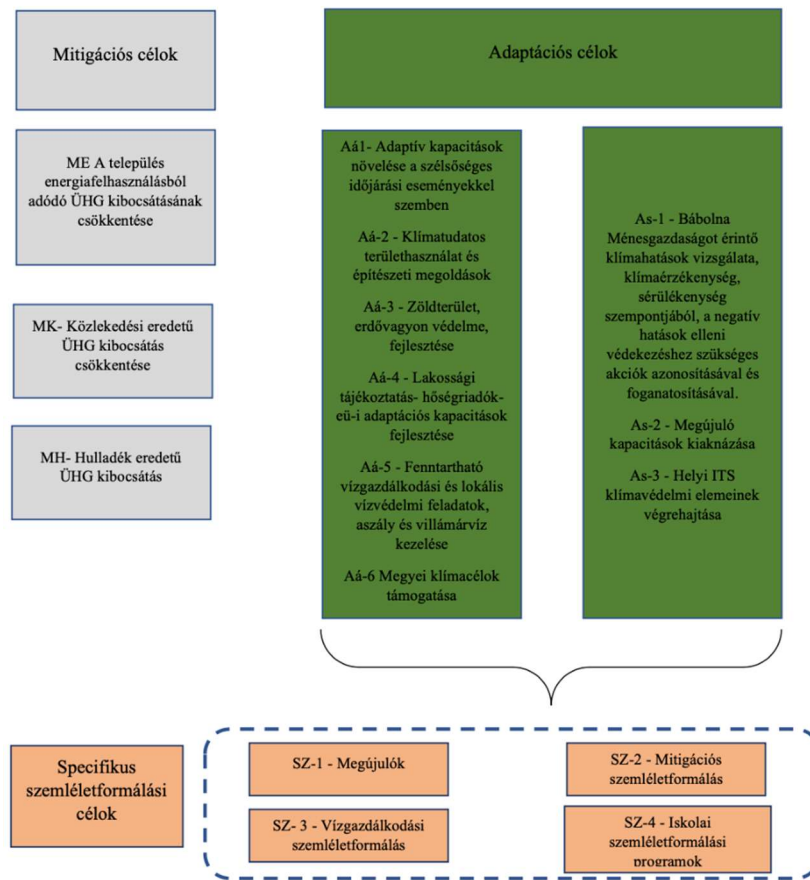
A települések jelmondata:

Kisbér és Bábolna Komárom-Esztergom vármegye klímavédelmi innovációs településeként eredményesen megvédi mezőgazdasági tradícióit, kiemelt lótenyésztési értékeit és élelmiszeripari hagyományait az éghajlatváltozás következtében gyakoribbá váló viharok, villámárvizek, aszályok és hőhullámok káros hatásaitól.

Minden releváns ágazatban, de különösen az ipari kibocsátásokat, továbbá a lakossági és közlekedési ÜHG emissziót csökkenti, jelentősen növelve az energiahatékonyságot és a megújuló energiák használatát.

A klímastratégiában mitigációs, adaptációs és szemléletformálási célokat, valamint azokhoz kapcsolódó specifikus és részcélokat fogalmaztak meg.

A településegységes klímastratégiai célrendszere:

A mitigációs célok és részcélok:

ME A település energiafelhasználásából adódó ÜHG kibocsátás csökkentése	MK- Helyi közlekedési eredetű ÜHG kibocsátás csökkentése	MH- Hulladék eredetű ÜHG kibocsátás
M-1 Lakossági energia eredetű (villany+ gáz) ÜHG kibocsátás csökkentése	M-4 Személygépjárművek járműkilométer mutatójának csökkentése	M-6 Lerakott települési hulladék csökkentése
M-2 Ipari szereplők energia eredetű ÜHG kibocsátásának csökkentése	M-5 Alternatív hajtású járművek arányának növelése	M-7 Települési folyékony hulladék csökkentése
M-3 Ipari szereplők ipari folyamat eredetű kibocsátásainak csökkentése		

Kisbér város kerékpárforgalmi hálózati terv, 2016.

A terv elkészítésének igénye a nagy teherforgalmú 81. sz. főút Kisbér város átkelési szakasza mellett létesítendő kerékpárrúttal kapcsolatban, illetve a meglévő, rossz műszaki állapotú kerékpárrúttal szakasz

felújításával kapcsolatban fogalmazódott meg. A terv által javasolt kerékpáros infrastruktúra tervezett fejlesztései:

Fejlesztés		Indokoltág (1-„alig” 5-„nagyon” között)				Időtáv
Sorszám	Rövid név	Hálózathiány	Igényintenzitás	Biztonság	Átlag	
1.	Kerékpárút építése a Centrum – Ipari park között (81 sz. főút mellett)	5	5	5	5,00	rövidtáv
2.	Kerékpárút felújítása a 81 sz. főút (Kossuth utca) mellett	2	5	5	4,00	rövidtáv
3.	Széchenyi utca (8218 j. út) belvárosi szakaszon kerékpáros nyom	4	4	4	4,00	rövidtáv
4.	Vásártér utca (8207 j. út) – Pajtai-dűlő Ipari Park között kerékpárút építése	4	4	4	4,00	középtáv
5.	Kerékpárút építése a 8218 j. út mellett a vasúttól nyugatra	4	3	4	3,66	középtáv
6.	Kerékpárút építése a 82322 j. úton (Köztársaság út) a vasútállomásig	4	3	4	3,66	középtáv
7.	Nyitott kerékpársáv létesítése a Desseő Gyula utcában	3	4	4	3,66	középtáv
8.	Ménes közben kerékpáros nyom	3	4	3	3,33	középtáv
9.	Kerékpáros utcák hálózatának kijelölése	3	3	3	3,00	középtáv
10.	Turisztikai jellegű kerékpáros fejlesztések a centrumban	3	3	3	3,00	középtáv
11.	Hánta – Kisbér déli része közötti kerékpáros kapcsolat fejlesztése	4	3	2	3,00	hosszútáv

Az 1. pontban nevesített kerékpárút elkészült a Centrum és ipari park között 2021-ben (lásd részletesen az 1.12. Közlekedés fejezetben).

Településképi Arculati Kézikönyv, 2022.

A kézikönyv bemutatja Kisbér épített és természeti környezetét, térbeli fejlődését kialakulásától napjainkig, egyúttal meghatározza a település karakterének főbb jellemzőit, a védelemre érdemes épület, építmények és természeti értékek körét. „A helyi építési szabályzatban foglaltakon túlmenően a településképi rendeletbe foglalt területi építészeti előírásokat is figyelembe kell venni, és új épületek építésekor, a meglévők átalakításakor, felújításakor, bővítésekor az ajánlásokat, jó példákat célszerű megfogadni, mert ezáltal biztosítható, hogy a helyi értékek az utókor számára is megőrzésre kerüljenek.”³ „A helyi településképi rendelet célja Kisbér város sajátos településképiének társadalmi bevonással és konszenzus által történő védelme, a város épített környezetének megőrzése érdekében a helyi építészeti értékvédelemmel, a településképi követelményekkel és a településképi-érvényesítési eszközökkel kapcsolatos részletes szabályok megállapítása.”⁴

³ Kisbér Településképi Arculati Kézikönyv, 2022.

⁴ Kisbér Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 1/2018 (I.19.) a településképi védelméről

Kisbér város fejlesztési beruházásai

A 2015 utáni időszakban alábbi uniós pályázaton elnyert projektek valósultak meg, illetve vannak folyamatban:

Támogatási kérelem benyújtásának dátuma	Szerződött támogatás összege (Ft)	Pályázati felhívás azonosítója és neve	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Megvalósítás befejezése
SZÉCHENYI 2020					
2020.03.24	800721647	TOP-1.1.1-15-KO1 - Ipari parkok, iparterületek fejlesztése	KISBÉR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Ipari terület fejlesztése a gép-, fém- és feldolgozóipari kkv-k letelepedésének és fejlődésének segítésére Kisbéren	2023.12.31
2017.03.16	500000000	EFOP-3.9.2-16 - Humán kapacitások fejlesztése térségi szemléletben - kedvezményezett térségek	KISBÉR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Térségi együttműködés a Bakonyaljától a Dunáig	2021.12.31
2017.09.13	22407407	TOP-5.3.1-16-KO1 - A helyi identitás és kohézió erősítése	KISBÉR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Helyi kisközösségek Kisbérhez tartozásának erősítése	2023.01.31
2020.02.05	399000000	TOP-3.1.1-16-KO1 - Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Kisbér Város Önkormányzat	KISBÉR Város települési kerékpárút-hálózat fejlesztése	2021.11.15
2017.07.13	19998250	TOP-2.1.3-16-KO1 - Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések	KISBÉR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Kisbér csapadékvíz-elvezetésének fejlesztése	2020.11.30

Támogatási kérelem benyújtásának dátuma	Szerződött támogatás összege (Ft)	Pályázati felhívás azonosítója és neve	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Megvalósítás befejezése
2016.04.14	10000000	TOP-2.1.3-15-KO1 - Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések	KISBÉR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Kisbér csapadékvíz-elvezetésének fejlesztése	2020.07.15
2017.03.06	7000000	KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16 - Csatlakoztatási konstrukció az önkormányzati ASP rendszer országos kiterjesztéséhez	KISBÉR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	KISBÉR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA ASP KÖZPONTHOZ VALÓ CSATLAKOZÁSA	2019.06.30
2018.05.29	19218593	KEHOP-1.2.1-18 - Helyi klímastratégiák kidolgozása, valamint a klímatudatosságot erősítő szemléletformálás	KISBÉR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	HELYI KLÍMASTRATÉGIÁK KIDOLGOZÁSA, VALAMINT A KLÍMATUDATOSSÁGOT ERŐSÍTŐ SZEMLÉLETFORMÁLÁS BÁBOLNA ÉS KISBÉR TÉRSÉGÉBEN	2022.03.31

Támogatási kérelem benyújtásának dátuma	Szerződött támogatás összege (Ft)	Pályázati felhívás azonosítója és neve	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Megvalósítás befejezése
2018.12.03	141470000	TOP-1.4.1-15-KO1 - A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	KISBÉR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Bölcsődei intézmény létrehozása Kisbéren	2020.09.30
SZÉCHENYI PLUSZ (FOLYAMATBAN VAN)					
2022.05.31	199357050	TOP_PLUSZ-1.1.1-21-KO1 - Helyi gazdaságfejlesztés	KISBÉR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	A kisbéri városi piac infrastrukturális fejlesztése	2025.08.31
2022.11.30	240000000	TOP_PLUSZ-1.2.1-21-KO1 - Élhető települések	KISBÉR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Közösségi- és zöldinfrastruktúra-fejlesztés Kisbéren	2026.05.31
2022.01.14	200000000	TOP_PLUSZ-1.2.1-21-KO1 - Élhető települések	KISBÉR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Kisbér csapadékvíz-elvezetésének fejlesztése	2025.09.30

Támogatási kérelem benyújtásának dátuma	Szerződött támogatás összege (Ft)	Pályázati felhívás azonosítója és neve	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Megvalósítás befejezése
2022.09.30	149992600	TOP_PLUSZ-2.1.1-21-KO1 - Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	KISBÉR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Energetikai korszerűsítés Kisbéren	2026.03.31
SZÉCHENYI 2020 VP					
2016.05.26	32079772	VP-7.2.1-7-4-1-1-16 - Településképet meghatározó épületek külső rekonstrukciója, többfunkciós közösségi tér létrehozása, fejlesztése, energetikai korszerűsítés	Kisbér Város Önkormányzata	Őszi Napfény Idősek Otthona épületegyüttesének külső felújítása energiahatékonysági felújítása	2019.07.13.
2017.06.22	12 292 075,00	VP-7.2.1-7413-17 - Helyi termékértékesítést szolgáló piacok infrastrukturális fejlesztése, közétkeztetés fejlesztése	Kisbér Város Önkormányzata	Lakosságot ellátó szolgáltatások fejlesztése Kisbéren	2019.07.13.

3. HATÁLYOS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK

Kisbér 2022-ben felülvizsgálta településrendezési eszközeit, melyet a 334/2022.(XII.08.) KVÖkt. határozattal fogadott el. A 18/2022. (XII.12.) önkormányzati rendelete rendelkezik a Helyi Építési Szabályzatról és annak mellékletét képező szabályozási tervről. A módosításokat, fejlesztési elhatározásokat részletesen az Alátámasztó munkarészek tartalmazzák⁵. Főbb tartalmi elemek:

- a tervezett déli, 81. sz. elkerülő út nyomvonalvezetésének aktualizálása;
- kerékpárút-hálózat fejlesztése, bővítése (Pajtai-dűlőig), települések összekötése kerékpárúttal (pl. Vérteskethely felé);
- új, tervezett HÉSZ elem: közterületalakítási terv készítése szükséges a településen;
- Kisbér és Hánta településrész belterületén fejlesztési területek lettek kijelölve, illetve a területek olyan területfelhasználási kategóriákba történő átsorolása történt meg, amelyek jobban illeszkednek az önkormányzat fejlesztési elképzeléseihez.

A területfelhasználás főbb egységeit az I.14. Épített környezet c. fejezet mutatja be.

⁵ Kisbér Településrendezési eszközök felülvizsgálata Alátámasztó munkarészek, 2022.

4. TÁRSADALOM

Demográfia, népmozgalom

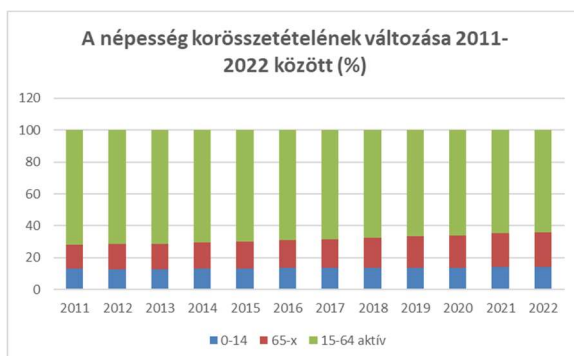

A két népszámlálás közötti időszakban, 2011-2022 között, Kisbér állandó népessége – egy-két megugrás kivételével – összességében 2,23 %-kal csökkent, 2022-ben 5526 fő volt. A település népsűrűsége 105,9 fő/km², ami a Pest vármegye után legintenzívebben lakott vármegyéjében (133 fő/km²) alacsonynak számít. A népességfogyásnak egyik összetevője a természetes fogyás, ami 2022-ben -8,11 ezrelék volt és a vizsgált időszakban 10,43%-kal esett. A másik ok a vándorlási

különbség alakulása, ami a két népszámlálás között -42,85% volt, mindössze 2011-ben és 2015-2019 között mutatott pozitív értékeket, vélhetően a 2015. évi vizsgálatban említett Vécser dűlő és Újszőlő településrészekbe történt beköltözések hatására.

A legutóbbi két népszámlálás közötti időben csökkent a helyben lakó és helyben foglalkoztatottak aránya az aktív korúak körében 57,7%-ról 50,3%-ra. Eközben nőtt a más településekre dolgozni járók részesedése (42,3%-ról 49,7%-ra), valamint a naponta Kisbérre bejáró foglalkoztatottak száma (1185 főről 1429 főre).

Korösszetétel

A vizsgált időszakban Kisbér népességének korösszetétele a következők szerint alakult. Úgy a gyermekkorúak (8,51%), mint az időskorúak (41,9%) aránya növekedett, sajnálatosan az aktívkorúak (64,18%) kárára. Ennek oka, hogy a fentiekben bemutatott elvándorlás elsősorban az aktívkorúak csoportját érinti. Eközben az elöregedés szintén folyamatos volt, aminek következtében az időskorúaknak a 100 fő gyermekkorúra eső aránya 2022-ben 152,4 fő és a

két népszámlálás között 30,8%-os növekedést mutat. Az aktív korú népesség csökkenő tendenciája gátja lehet további foglalkoztatók betelepülésének.

Nemzetiségi összetétel

A 2022. évi népszámlálás adatai szerint a roma népesség aránya 0,86% volt és arányuk az előző cenzushoz képest 59%-kal csökkent⁶. Eközben a többi nemzetiséghez tartozók részesedése a város népességéhez viszonyítva 1,66%, a vizsgált időszakban mindössze 0,35%-kal nőtt.

⁶ A roma népesség száma önbevalláson alapul, ennek megfelelően a népszámlások adatai az aktuális önkéntességen alapul.

Képzettség

	2 011	2 022
Általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	8	14
Általános iskola 8. évfolyam	309	339
Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	1 010	984
Érettségi	854	965
Egyetem, főiskola stb. oklevéllel	342	465

Az iskolázottságot tekintve a két népszámlálás közötti ciklusban vegyes kép mutatkozik. Egyrészt nőtt az alacsony végzettségűek aránya az aktívkorúak körében, emellett bővült az érettségizettek és a felsőfokú végzettségűek részesedése is, a szakképzettséget nem igénylők (egyszerű munkát végzők) 14%-os csökkenése mellett.

Ez utóbbi kedvező folyamatnak tekinthető, csakúgy, mint a magas presztízsű foglalkoztatási csoportokban alkalmazottak arányának 34%-os emelkedése.

Foglalkoztatottság, munkanélküliség

Kisbéren a foglalkoztatottak aránya az aktív korúak százalékában 62,3%-ról 78%-ra nőtt. A foglalkoztatottak 97%-a alkalmazott. Kedvező

folyamat a magas presztízsű foglalkoztatási csoportokban alkalmazottak arányának 34%-os emelkedése, valamint a szakképzettséget nem igénylők (egyszerű munkát végzők) 14%-os csökkenése.

A munkanélküliek aktív korúakra vetített aránya 2022-ben 2,34%-ot tett ki és 11 év alatt 46,26%-kal esett vissza. Az álláskeresők 30,63%-a került ki a legfeljebb 8 általánost végzettek közül, arányuk a két census között 22%-kal csökkent. A fiatalok

munkanélküliek aránya majdnem felére apadt (-47%), 2022-ben 9,01%. Kedvezőtlenül alakult a 45 évesnél idősebb népesség álláskeresőinek foglalkozás nélküliekre eső hányada, ami 41%-kal nőtt, a legutóbbi népszámláláskor 56,76% volt.

A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek havi átlagos létszáma 27,9 fő volt, 2017. évi bevezetése óta 63%-kal csökkent.

Jövedelmi viszonyok

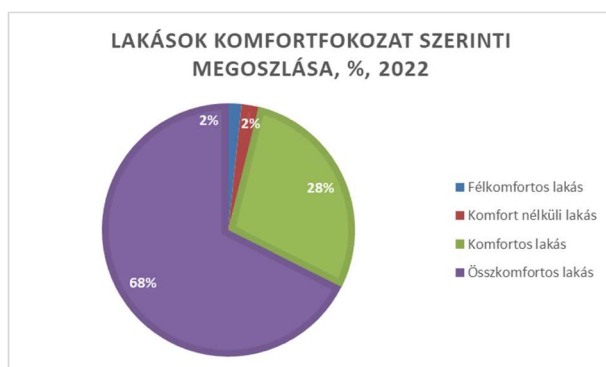
2011-2022 között a lakosság SZJA alapot képező jövedelme lineáris emelkedést mutatott, a változás 180%-os. Eközben a személyi jövedelemadót fizetők lakosságáránya 50,3%-ról 53,38%-ra változott, ami 6,13%-os emelkedés. 2022-ben a rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesítettek havi átlagos létszáma 11,7 fő a 0-18 évesek körében 100 főre vetítve.

Életminőség

Az életminőséget tükröző indikátor a 100 lakosra jutó személygépkocsi száma, ami a vizsgált ciklusban 34,56%-kal emelkedett és 2022-ben 429 db volt. A másik indikátor a lakások komfortfokozata, a lakhatási viszonyok.

Kisbéren 2022-ben 2267 lakás volt, az állomány 2011 óta 5,44%-kal nőtt. A 100 lakosra jutó népesség átlaga a két népszámlálás között 4,35%-kal lett kevesebb. Az építési kedv 2016-ban volt a legmagasabb, három évben (2011, 2019, 2021) pedig egyáltalán nem épültek új otthonok. 2022-ben 180 nem lakott lakás volt, mennyisége egyharmaddal nőtt 2011 óta. Az alacsony komfortfokozatú lakások és lakott üdülők aránya 2022 évben 5,69% volt, amely érték több mint egyötödével csökkent a vizsgált időszakban. A legutóbbi adatok szerint az egy- és kétszobás lakások egyharmad részt képviselnek.

A lakások kétharmada az összkomfortos, 28%-a komfortos, elenyésző mértékben félkomfortos vagy komfort nélküli. Az utóbbi három aránya jelentős mértékben csökkent a vizsgált időszakban (sorrendben: -16%, -50%, -35%). A szükséglakások száma az előző népszámláláskor 6 db volt, számuk 2022-re 617%-kal nőtt (43 db).

A regisztrált bűncselekmények 1000 lakosra eső száma a vizsgált ciklusban, kisebb töréspontokkal 42,47%-kal csökkent.

Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A 2022. évi népszámlálás adatai szerint Kisbér lakosságának elenyésző hányadát képezi a roma nemzetiség. Azonban a 2010-es évek második felében bekövetkezett, városba történő tömeges betelepülésük új feladatokat róttak a releváns helyi intézményekre (oktatás, foglalkoztatás, közbiztonság stb.). A szükséges feladatokat részben a Kisbéri Többcélú Kistérségi Társulás látja el, Kisbér központtal, tagjai a járás települései.⁷

Az inaktív népességben magas arányt képviselnek az alacsony iskolázottságú, megváltozott munkaképességű, bevételként számottevően juttatásokból élő romák, akik 90%-a mélyszegénységben

⁷ Helyi Esélyegyenlőségi Program, 2020-2025, felülvizsgálati dokumentumának egyeztetése folyamatban van

él. 2022-ben 18 foglalkoztatott nélküli, csak eltartottal élő család élt Kisbéren. A járásban sikeres közfoglalkoztatási programok működnek. Kisbéren nincsenek szegregátumok a 2011. évi népszámlálás alapján, azonban a 2022. évi census eredményei még nem ismertek.

Települési identitást erősítő tényezők

Az 1986. január 1. óta város Kisbér gazdag történelmi múlttal rendelkezik, a Batthyány család megjelenésével a településen 1853-ban Ferenc József császár megalapította a helyi lótenyésztést, majd ennek bázisán a királyi ménest. Ezzel elindult a gazdasági fellendülés az odavonzott iparosok és zsidó kereskedők letelepedésével, vasútfejlesztésekkel, amelyek további városiasodást generáltak, országos vásárokkal, heti piacokkal, majd később villany- és közúthálózat kiépítésével, újabb prosperitást hozva (járdák, közterek, szállodák, vendéglátó létesítmények).

Jelenleg folyamatban vannak olyan beruházások-fejlesztések, amelyek Kisbér identitását hosszú ideje meghatározzák. A lovas hagyományokhoz, valamint a Batthyány örökséghez tartozó tárgyi-, épített- és gazdasági-kulturális emlékek turisztikai hasznosítása lassan halad, forrásigényes.

A város rendezvényei főleg nemzeti-, vallási ünnepekhez, néphagyományokhoz kapcsolódnak, vonzerejük járási szintre terjed ki. Rendszeresen 7 kerül megszervezésre, amelyek közül kiemelkedik a többnapos Kisbéri Napok. A 2000 férőhelyes helyi Wass Albert Művelődési Központ a közösségi események szervezésének, koordinálásának jelentős közreműködője. Maga az intézmény is sok kulturális- és ismeretterjesztési esemény színhelye.

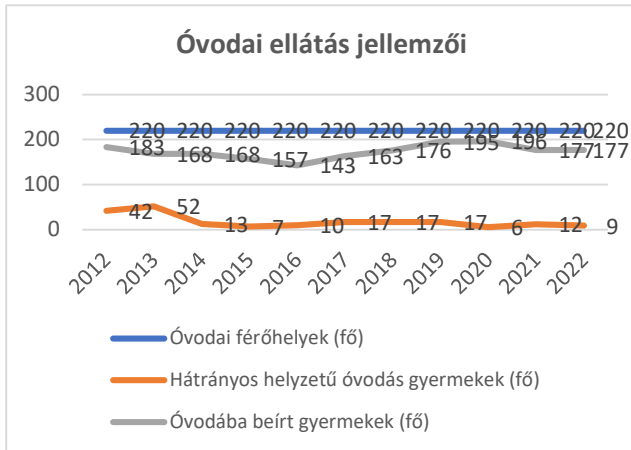
Hánta városrész Skrihár József Művelődési Háza a Wass Albert Művelődési Központtal összefogva aktív szervezője a helyi közösségi életnek. Fontos szereplői továbbá a helyi egyesületek.

Kisbéren 25 bejelentett civil szervezet működik, elsősorban kulturális-, műemlékvédelmi- és sporttevékenységgel. Befogadóhelyük a művelődési központ, és az önkormányzattal is szoros az együttműködés közművelődési és turisztikai területen. 2022-ben az 1000 lakosra jutó civil szervezetek száma 4,5 volt, 11%-kal több, mint 2012-ben. A város évente működési forrást biztosít részükre a költségvetésében.

5. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

Humán közszolgáltatások

Óvodák

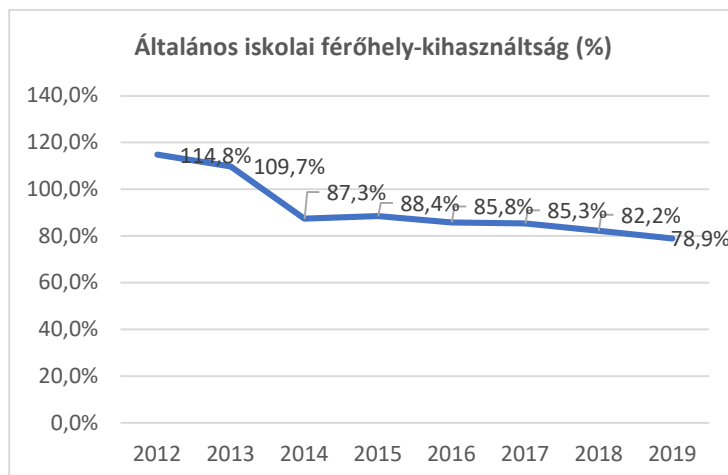

Kisbéren az óvodai feladatellátás egy intézményben, a Gyöngyszem Óvodában történik. Az óvoda jelenleg két telephelyen, Kisbéren és Hánta településrészen működik. 2022-ben a városban az összes óvodai férőhely száma 220 db, az óvodába beírt gyermekek száma 177 fő, a férőhely-kihasználtság 80%, amely az elmúlt évtizedet tekintve állandónak mondható. A hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma 9 fő, amely viszont jelentősen, 79%-kal csökkent 2012-2022 között. 2013-ban volt a legmagasabb a számuk (52 fő),

amelyet az elkövetkező időszakban szignifikáns visszaesés követett.

Alapfokú oktatás

A településen egy általános iskola üzemel, a Petőfi Sándor Általános Iskola, melynek fenntartója a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK). Az általános iskolai nappali oktatásban résztvevő tanulók száma a 2021/2022-es tanévben 357 fő, amely az ITS-ben vizsgált 2013-2014-es értékhez (384 fő) képest 7%-os visszaesést jelent. A vizsgált időszakban az általános iskolai tanulók száma 2015-ben érte el a maximumot (398 fő), azóta folyamatos a csökkenés. Míg 2012-ben és 2013-ban több volt az általános iskolai tanulók száma az elérhető helyeknél, addig 2014-től a férőhely-kihasználtság már csak 88,4-78,9% között mozog. A legalacsonyabb érték 2022-ben érhető tetten.

A más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya 9,8% volt a 2021/2022-es tanévben. Ez a szám ingadozó: 2011 óta 8,1-16,8 % között mozog.

2019-ben Kisbér Város Önkormányzata sikeresen pályázott a VP6-7.2.1-7.4.1.3-17 Helyi termékértékesítést szolgáló piacok

infrastrukturális fejlesztése, közétkeztetés fejlesztése c. EU-s pályázatra, amelynek keretében 12,29 millió forint vissza nem térítendő európai uniós támogatást nyert a Kisbéri Táncsics Mihály Gimnázium és Általános Iskola Petőfi Sándor Általános Iskolája konyhájának és étkezőjének korszerűsítésére.

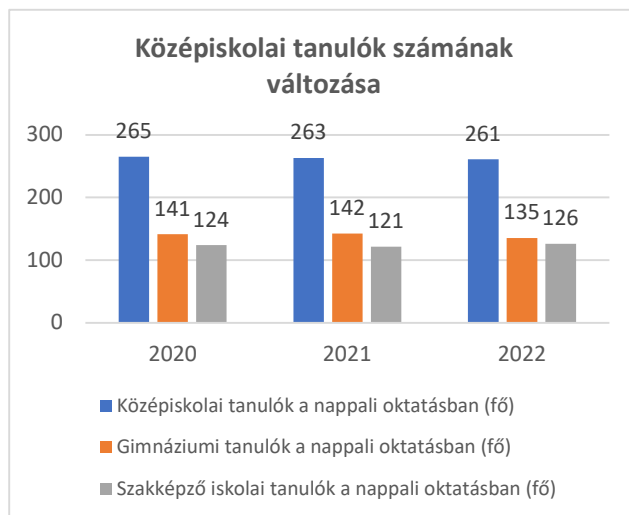
„A fejlesztés eredményeként a konyha eszközállománya jelentős mértékben megújult. Korszerű, a hatályos jogszabályoknak és előírásoknak megfelelő eszközök és berendezések kerültek beszerzésre, melyeknek köszönhetően az alapanyagok minőségibb és energiatakarékosabb tárolása, illetve az ételek gyorsabb és hatékonyabb elkészítése vált lehetővé. A projekt keretében beszerzése került

továbbá 36 db asztal és 120 db szék, melyek a korábbi, leromlott állapotú étkezőbútorok cseréjét tették lehetővé, ezzel komfortosabbá téve az általános iskolai tanulók étkezéseit.”⁸

Középfokú oktatás

A városban két középfokú oktatási intézmény található, a Táncsics Mihály Gimnázium és a Bánki Donát Szakképző Iskola. A Táncsics Mihály Gimnáziumban 4 évfolyamos gimnáziumi képzés folyik általános kerettanterv szerint, melyben szerepelnek pénzügyi és vállalkozói ismeretek is. A gimnáziumban nem jelentkezett kollégium igénylés.

A szakképző iskola nappali rendszerű képzéseinek keretében oktatott ágazatok és szakmák, a 2023/2024 és 2024/2025-ös tanévben induló képzések: fa-és bútorigaripar – asztalos szakirány; kereskedelem - kereskedelmi értékesítő szakirány; gépészet – gépi és CNC forgácsoló szakirány. A felnőttképzési rendszer keretében induló – jellemzően - 2-3 hónapos tanfolyamok: gépi CNC forgácsoló; divatszabó, élelmiszer-eladó. A felnőttképzésben induló szakmákat általában a beérkező igények alapján hirdetik meg. (Kollégium igénylés nem merült fel a felvételi során, mivel annak lehetőségét nem is hirdetik.) A szakképzés jelenleg nem veszi figyelembe a helyi sajátosságokat (pl. lovasfakultáció stb.), pedig a sikeresen működő, országos szinten is kuriózumnak számító, érettségi adó lovasképzés újraindítását a továbbiakban is fontosnak tartja a város, ehhez a szükséges infrastruktúra rendelkezésre áll.

A nappali tagozatos középiskolai tanulók száma egy 2012-től kezdődő folyamatos csökkenést követően az elmúlt években ismét elérte a 10 évvel ezelőtti szintet. 2020-2022 között a tanulók száma állandónak tekinthető (összesen 2 fővel csökkent a számuk). A vizsgált időszakban átlagosan a tanulók 53%-a gimnáziumi, 47%-a pedig szakképző intézményi tanuló volt. Összesen 6 fő hátrányos helyzetű középiskolai tanuló volt 2022-ben, akik mindannyian szakképző iskolai tanulók, amely a tanulók 2,3%-át teszi ki. 2020-2022 között hátrányos helyzetű gimnáziumi tanuló nem volt.

Egészségügy

2019-ben egy házi orvosi praxis megszűnt, azóta már csak három házi orvosi és két gyermekorvos praxis működik a városban. Az egy orvosra jutó lakosság száma így valamivel növekedett (1105,2 fő,) az előző, 2013-as vizsgálathoz képest, de még így is sokkal alacsonyabb érték a vármegye járásközpont településeinek átlagához képest (1588,7 fő). Mind a házi orvosi, mind a házi gyermekorvosi ellátásban részesültek száma csökkent a vizsgált bő egy évtizedben: a házi orvosi ellátásban részesültek száma 24%-kal, a házi gyermekorvosi ellátásban részesültek száma 26%-kal csökkent 2011-2022 között (a népesség 2%-os csökkenése mellett).

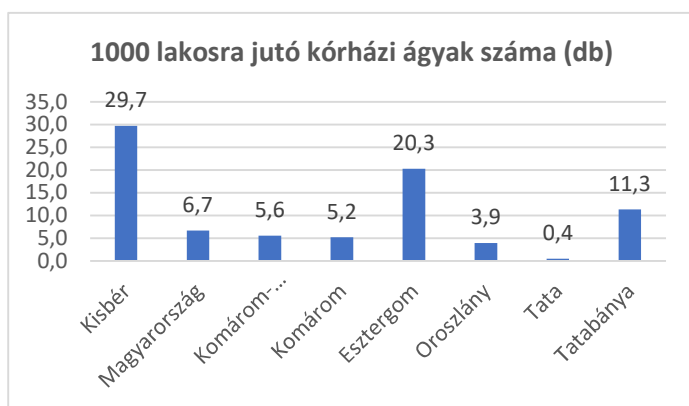
A Covid-19-világjárvány által okozott, a rendelések korlátozott személyes látogathatóságának hatására 2020-ban a házi orvosi ellátásban részesültek aránya 7%-kal, a házi gyermekorvosi ellátásban részesültek aránya pedig 35%-kal esett vissza. 2021-től az esetek száma újra növekedni kezdett, a telemedicinális esetek számának megjelenésével egyidejűleg. 2021-ben az összes házi orvosi ellátásban

⁸ Kisbér Város Önkormányzatának honlapja

részesült esetszámok 25%-a, 2022-ben 23%-a telemedicinális eset volt, míg ugyanezek az értékek a házi gyermekorvosi ellátás esetén 2021-ben 2%, valamint 2022-ben 7% voltak.

A városban két gyógyszerár működik (nem változott), azonban az egy fiókgyógyszerár 2014-ben bezárt. A betöltött védőnői álláshelyek száma 2018-ban 3 fő volt (1 fővel több, mint 2013-ban), 2024-ben jelenleg 2 fő.

Batthyány Kázmér Szakkórház és Rendelőintézet nyújt egészségügyi alapellátást a településen, amely járási és vármegyei szinten is kiemelkedő jelentőségű. Az összes működő kórházi ágyak számát 2016-ban 134-ről 164-re, azaz további 30 ágyal bővítették. 2022-ben az ezer lakosra jutó összes működő kórházi ágyak száma Kisbéren 29,7, amely kiemelkedőnek számít, az országos átlag 4,5-szerese, a vármegye járásközpont települései átlagának pedig ötszöröse.

Az elmúlt évtizedben számos fejlesztés valósult meg a kórházban, amelyek tovább emelték az ellátási szolgáltatások színvonalát⁹.

Támogatási kérelem benyújtásának dátuma	Támogatási szerződés hatályba lépése	Szerződött támogatás összege	Pályázati felhívás azonosítója és neve	Kedvezményezett neve	Projekt címe
2017.06.02	2017.10.25	73998803	EFOP-2.2.18-17 - Betegbiztonság növelését célzó komplex infrastrukturális fejlesztések az egészségügyi ellátórendszerben	BATTHYÁNY KÁZMÉR SZAKKÓRHÁZ	BETEGBIZTONSÁGI FEJLESZTÉSEK ÉS SZEMLELÉTVÁLTÁS A KISBÉRI BATTHYÁNY KÁZMÉR SZAKKÓRHÁZBAN
2019.08.01	2020.03.16	59276528	EFOP-1.8.21-18 - Infekciókontroll tevékenységek gyakorlati megvalósítása a fekvőbeteg ellátást nyújtó intézményekben	BATTHYÁNY KÁZMÉR SZAKKÓRHÁZ	Infekciókontroll tevékenység megvalósítása a Batthyány Kázmér Szakkórházban.
2020.10.12	2021.03.12	7155376	GINOP-4.1.4-19 - Megújuló energia használatát, energiahatékonyság növelését célzó	BATTHYÁNY KÁZMÉR SZAKKÓRHÁZ	Épületenergetikai korszerűsítés a KISBER Kft-nél

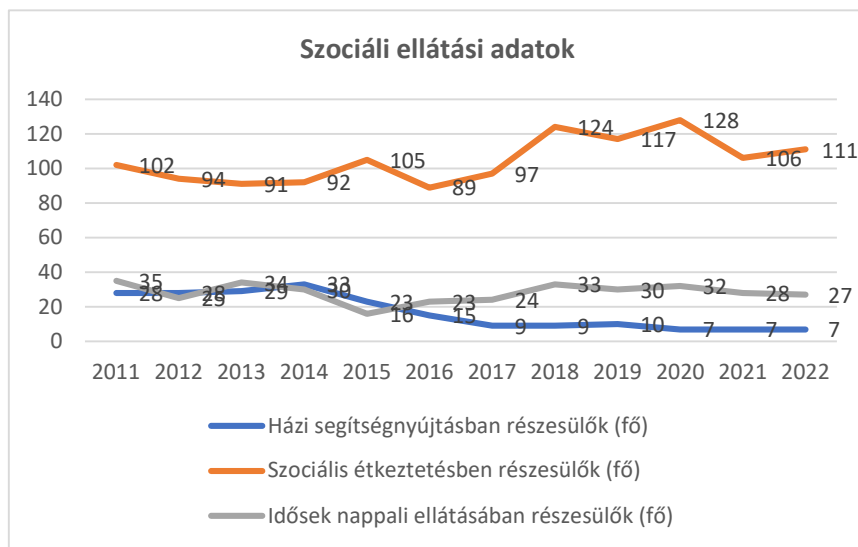
⁹ Forrás: www.palyazat.gov.hu

			épületenergetikai fejlesztések támogatása		
2017.05.18	2018.01.16	227715787	EFOP-2.2.19-17 - Járóbeteg szakellátó szolgáltatások fejlesztése	BATTHYÁNY KÁZMÉR SZAKKÓRHÁZ	Járóbeteg szakellátás fejlesztése a Batthyány Kázmér Szakkórházban
Kezdés időpontja: 2020.11.01.	Befejezés időpontja: 2022.10.31.	176 902 EUR	Interreg V-A Szlovákia-Magyarország Együttműködési Program	BATTHYÁNY KÁZMÉR SZAKKÓRHÁZ ÉS RENDELŐINTÉZET	Robot támogatott terápia a stroke rehabilitációjában

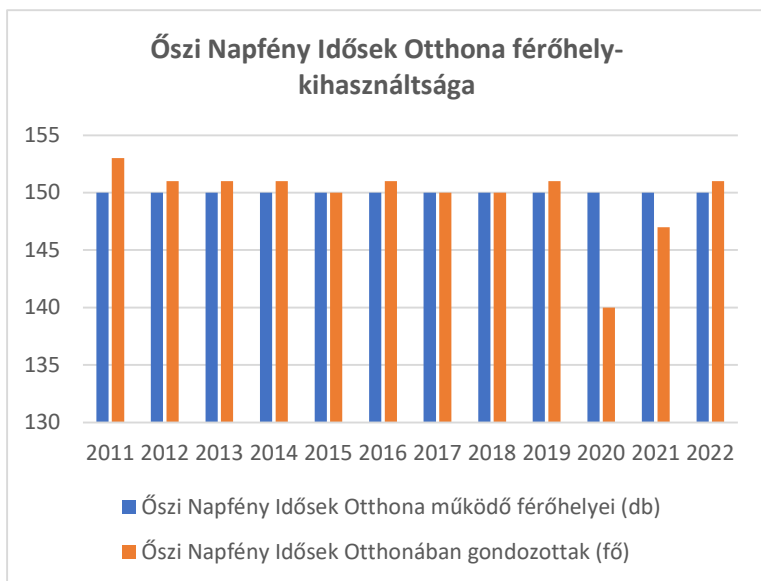
Szociális közszolgáltatások

A Kisbéri Kistérségi Szociális és Gyermejjóléti Alapellátási Központot a Kisbéri Többcélú Kistérségi Társulás alapította 2006-ban, amely a központ fenntartója és felügyeleti szerve is egyben. Az integrált szociális intézmény a Kisbéri kistérségben látja el a család és gyermekjóléti szolgáltatás, család és gyermekjóléti központ, házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, falugondnoki szolgáltatás és tanyagondnoki szolgáltatás feladatait.

Az intézmény működési területe: az alig több mint 20.000 fő lakosú Kisbéri kistérség 17 települése, úgymint Aka, Ácsteszér, Ászár, Bakonybánk, Bakonysárkány, Bakonyszombathely, Bársonyos, Csatka, Császár, Csép, Ete, Kerékteleki, Kisbér, Réde, Súr, Tárkány és Vérteskethely.

A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma 2011 óta összességében 21%-os csökkenést mutat, 2015-re 76 fővel csökkent a számuk. 2015-től kezdődően e területen nem áll rendelkezésre adat. A házi segítségnyújtásban részesülők száma 75%-kal, az idősek nappali ellátásában részesülők száma pedig 23%-kal csökkent 2011-2022 között. A szociális étkeztetésben részesülők száma - kisebb-nagyobb hullámzást követően - átlagosan 105 fő volt a vizsgált időszakban.

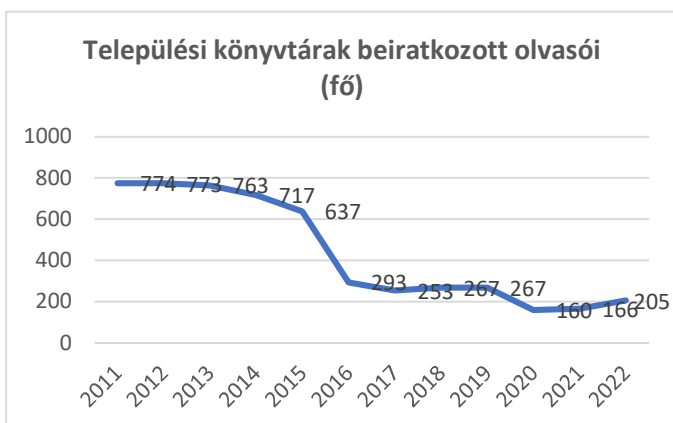

Az önkormányzat kezelésében lévő Őszi Napfény Idősek Otthona továbbra is – a 2020-as évet leszámítva – gyakorlatilag teljes kihasználtsággal működik.

2018-ban az önkormányzat sikeresen pályázott **bölcsődei intézmény létrehozására Kisbéren**. A projekt a TOP-1.4.1-15-KO1 - A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével c. pályázat keretében, összesen 210 millió forintból megvalósult beruházás, amely 24 kisgyermek

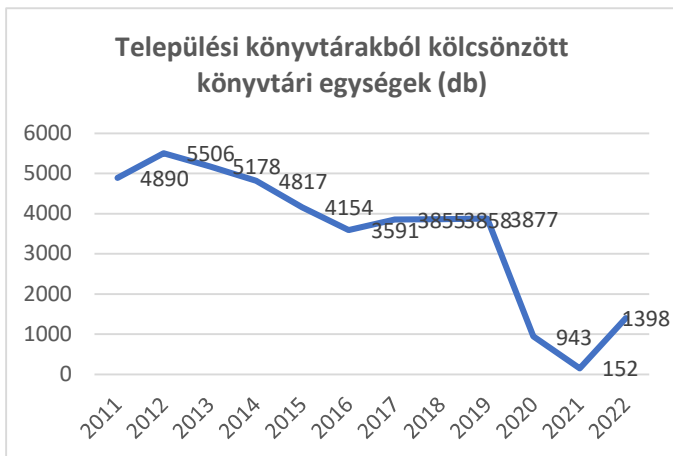
bölcsődei ellátását teszi lehetővé. A bölcsőde létrehozásáig az óvoda fogadta a bölcsődés korú gyermekeket is. A projekt költségvetéséből – a 140 millió forint állami és EU-s támogatás mellett – 70 millió forintot az Önkormányzat biztosított önerőből. Az új bölcsőde 2021-ben és 2022-ben 23 kisgyermekkel működött. Járási szinten felmerültek további igények a bölcsődei férőhelyek bővítésére Kisbéren. Erre irányuló korábbi kezdeményezések eredményeként az új bölcsőde létesítéséhez szükséges telek és ingatlan rendelkezésre áll; az intézményt gazdaságossági szempontok alapján Ászár településsel együttműködésben javasolt üzemeltetni. Feladat továbbá a megfelelő humán infrastruktúra biztosítása.

Közösségi művelődés, kultúra

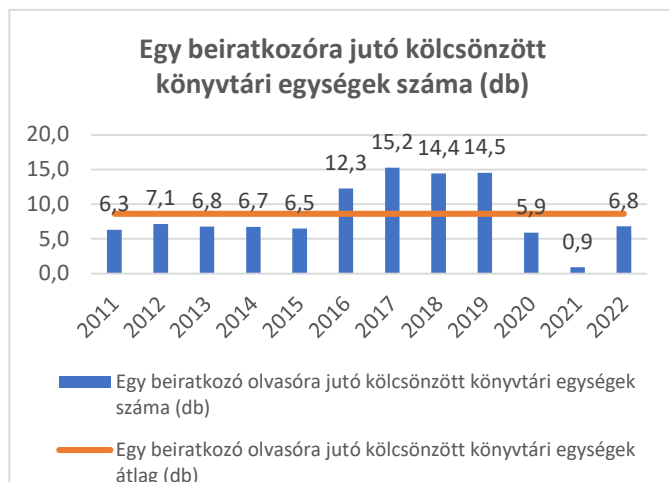

A Művelődési Központban található a 195 négyzetméteren elhelyezkedő, 27.000 kötettel rendelkező Városi Könyvtár. A könyvtári állomány gyermek és felnőtt szépirodalmi, valamint szakirodalmi művekből áll. Az olvasóteremben ezen kívül napilapok, hetilapok, havilapok is elérhetők. A könyvtár számos programnak is helyet ad (pl. Baba-mama klub, író-olvasó találkozók, Gyöngyszem ovisok és középiskolások szervezett látogatásai).

A könyvtárba beiratkozott olvasók száma szignifikánsan csökkent 2011-2022 között. Míg 2011-ben 774 fő beiratkozott olvasó volt, addig 2022-ben ennek már csak a 26,5%-a, vagyis 205 fő, tehát a csökkenés mértéke 73,5% volt.

A kölcsönzött könyvtári egységek száma terén is drasztikus volt a visszaesés a vizsgált időszakban: 2011-ben számuk 4890 db volt, míg 2022-ben 1398 db (71,4%-os csökkenés). Meg kell említeni ugyanakkor, hogy a legnagyobb mélypont 2021-ben volt (152 db), amikor több volt a beiratkozott olvasó száma a kölcsönzött könyvtári egységek számánál, és amelyhez képest a 2022-es érték nagy mértékű növekedésnek számít.

Az egy beiratkozott olvasóra jutó kölcsönzött könyvtári egységek száma a legkevesebb 2021-ben volt (0,9), a legtöbb 2017-ben (15,2), átlagosan 8,6 db a vizsgált időszakban, amelyhez már közelít a 2022-es adat (6,8).

2011-2022 között átlagosan évente 52 db kulturális rendezvényt szerveztek meg a településen. A kulturális rendezvények száma 2011-2022 között 23%-kal növekedett, ezzel ellentétben a kulturális rendezvényeken részt vevők száma viszont csaknem a felére csökkent. A rendezvényeken résztvevők száma átlagosan 217 fő.

Sport

Kisbéren önkormányzati tulajdonú fedett sportlétesítmény a Zsivótzky Gyula Sportcsarnok, amelynek küzdőterét 2018-ban újították fel. A beruházás 57,2 millió Ft-ból, részben pályázati pénzből valósult meg, amely a pálya és világítás korszerűsítésére terjedt ki. Az összeg 70%-át a Megyei Kézilabda Szövetség, 30%-át pedig az önkormányzat adta önrészként.

Fedett sportcsarnokkal még az általános iskola rendelkezik. A középiskolások részére építendő tornacsarnok tervei elkészültek.

2021-ben tették le a 25 méteres járási tanuszoda alapkövét, amely a Nemzeti Köznevelési Infrastruktúra Fejlesztési Program keretében valósul meg. Az állami beruházás végrehajtásáról a 1237/2021. (V.5.) Korm.határozat rendelkezik. A beruházás megvalósításának időpontja kérdéses a felmerülő műszaki problémák miatt. Az önkormányzat vállalta, hogy a beruházáshoz kapcsolódóan parkolót biztosít. A tanuszoda megépítése várhatóan megoldja majd az iskolai szintű úszásoktatás kérdését; lehetővé teszi, hogy az úszás oktatását már kisgyermek korban, óvodásként elkezdjék és az általános iskolákban előírt kötelező testnevelés óra keretében folytathassák a gyerekek. Cél az úszásoktatásba bevonni a Kisbéri járás további településein élő gyermekeket is.

Esélyegyenlőség biztosítása

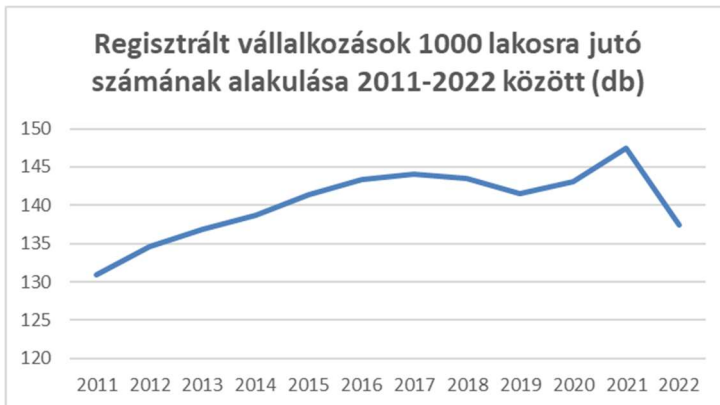
A hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma 2022-re 9 főre csökkent (2013-ban 52 fő volt), ami az óvodába beiratkozott gyermekek 5%-át teszi ki.

Kisbér Város Önkormányzata a TOP-5.3.1-16-KO1 - A helyi identitás és kohézió erősítése_című pályázat keretében készítette el Esélyegyenlőségi Programját, amelyben 2025-ig rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat. A program felülvizsgálata jelenleg folyamatban van.

6. GAZDASÁG

A város gazdasági súlya, szerepköre

Komárom-Esztergom¹⁰ vármegyében egyedül a Kisbéri tartozik a 290/2014. Kormányrendelet alapján a kedvezményezett járások közé. A komplex mutató szerinti rangsorban a 78. az ország 110, ebbe a körbe tartozó járásai között. A nagyobb gazdasági központok (Tatabánya, Komárom, Győr, Székesfehérvár, de a közeben fekvő Mór is) elszívó ereje érvényesül, úgy a befektetéseket, mint a munkaerőt illetően.

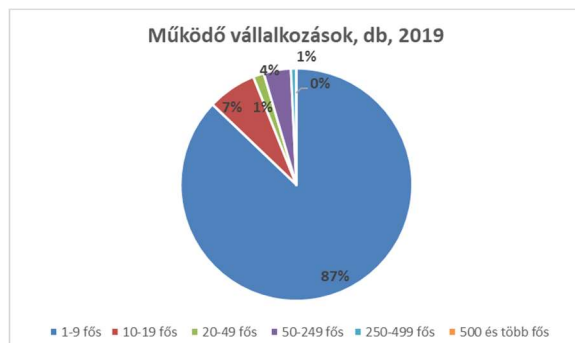
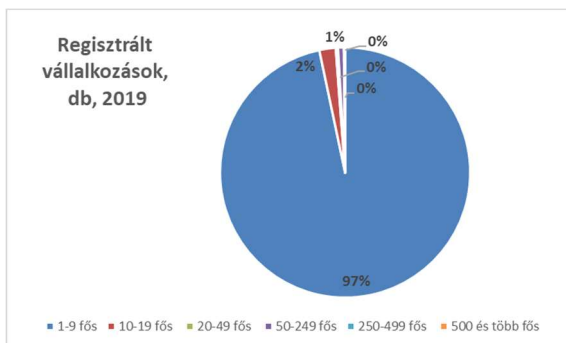
A városban a regisztrált gazdasági szervezetek száma 2022-ben 817 db volt, mindössze 4,48%-kal több, mint a 2011 évi népszámláláskor. Az 1000 lakosra jutó vállalkozások közel 5%-kal lettek többen, amelynek fejlődési ívét a Covid időszak törte meg.

A vállalkozások jegyzett tőkéje ez idő alatt egy lakosra vetítve majdnem felére csökkent. Továbbá az

értékesítés nettó árbevételéből származó export aránya is 14%-os csökkenést mutat a vizsgált időszakban, 2022-ben 44,4% volt.

A regisztrált vállalkozások 96%-a 1-9 főt foglalkoztat (423 db), 10-19 fős cégek 2%-ot tesznek ki (10 db), mindössze 3 db 20-49 és 4 db 50-249 fős szervezet van, továbbá 1 db 250-499 létszám közötti nagyvállalat. 2011-2022 között csökkent a mikrovállalkozások száma több mint 22%-kal, valamint a 20-49 főt foglalkoztatóké 40%-kal. A többi cég változatlan mennyiségben működött.

2019 az utolsó év, amikor rendelkezésre állnak a működő vállalkozások adatai, amelyek azt mutatják, hogy a működő szervezetek a regisztráltaknak mindössze 18%-a. Ennek alapján 2019-ben összesen 132 db működő vállalkozás volt, amelyeknek 87%-a mikro-, 7%-a 10-19 fős-, 4%-a 50-249 fős, 1-1% a 20-49 és a 250-499 fős. Érdekesképpen egymás mellé téve a 2019 évi vállalkozási demográfiát bemutató grafikont az látszik, hogy a működő vállalkozásoknak kiegyenlítettebb az összetétele, vagyis a „szunyadó” vagy már nem funkcionáló szervezetek érzékenyebbek a külső körülmények változásaira, illetve egy részük kényszervállalkozás lehetett, míg a nagyobb cégek stabil település-gazdasági háttérrel biztosítanak. Kisbér kiemelkedő nagyvállalatai a Minebea U-Shin AccessSolutions Hungary Kft., valamint - a Sews Autókábel Magyarország Kft megszűnése után - a kínai Fiberhome települt be a városba.

¹⁰ Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Stratégiai Program (2021-2027), Város-Teampannon Kft.

2022-ben a regisztrált gazdasági szervezetek 23%-a mezőgazdaság, 24%-a ipar-építőipar, 53%-a szolgáltatások területén tevékenykedett.

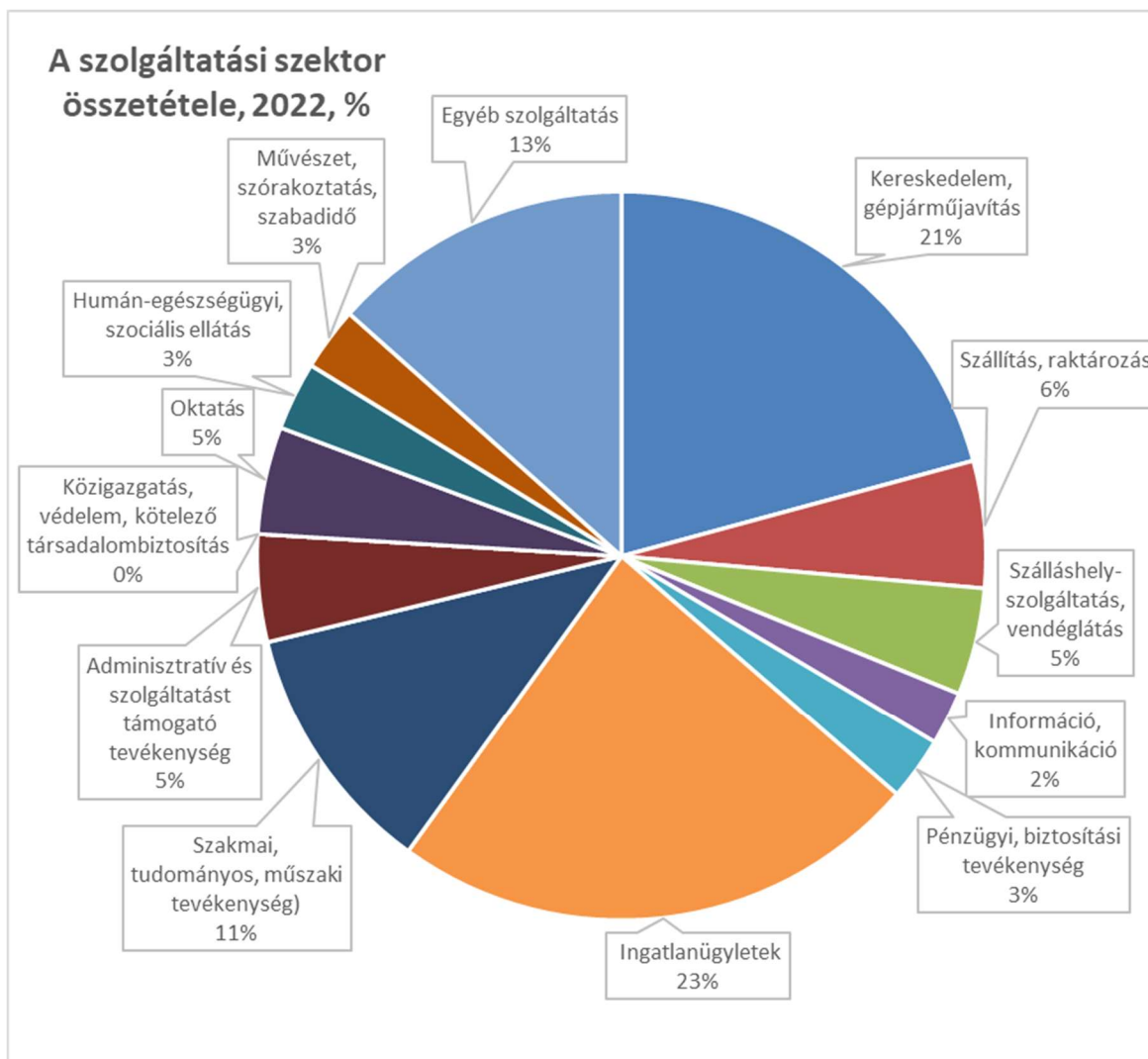
Főbb gazdasági ágak, jellemzőik

A legutóbbi népszámlálási adatok alapján Kisbéren 176 regisztrált vállalkozás és 96 őstermelő működik a **mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat** területen. A mezőgazdasági szervezetek száma a két népszámlálás között közel 24%-kal nőtt, míg az őstermelőké közel 10%-kal csökkent.

Az **ipar-, építőipar** ágazatban 125 vállalkozás volt regisztrálva a legutóbbi népszámláláskor, amelyeknek 44%-a feldolgozóipari. Ezek száma a vizsgált időszakban 3,5%-kal esett, eközben a fennmaradó részt képviselő építőipari cégek száma több mint 20%-kal több lett.

A **szolgáltatási** szektorban 2022-ben 407 regisztrált szereplő volt, apróbb kilengéseket mutatva a vizsgált ciklusban, de a két végpont között változatlan számban.

Az szolgáltatási ágazaton belül legnagyobb arányban az ingatlanügyletek részesülnek (11 év alatt 10%-os növekedés), ezt követi a kereskedelem, gépjárműjavítás (22% csökkenés ugyanezen idő alatt). Legjelentősebb veszteséget (-58%) a pénzügyi, biztosítási szektor, a legnagyobb nyereséget az oktatás (83%), az információs, kommunikációs tevékenység (57%), valamint az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (47%) könyvelhette el a vizsgált időszakban. 45% vállalkozót veszített a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás szektor.

A **turizmus** potenciál speciális, jelenleg alacsony szinten hasznosított. Kisbér országos mértékben is kiemelkedő műemléki vagyonnal rendelkezik. A műemléki védelem alatt álló Batthyány kastély és a volt Magyar Királyi Lovarda épületegyüttese jelentőségét emeli, hogy a városon belül koncentráltan helyezkednek el, egységes történelmi emlékhelyet alkotva. A településen – az előzőeken túl is számos helyi védelem alatt álló épület és más műemlék található.

A város és környéke gazdag táji adottságokkal és kultúrtörténeti emlékekkel is bír. Kisbér lovas hagyományai nemzetközileg elismertek, a térségben mára azonban már csak kb. 4-5 vállalkozó foglalkozik lótenyésztéssel és/vagy -tartással.

A település legjelentősebb rendezvénye a három napon keresztül zajló Kisbéri Napok.

Az elmúlt évek fejlesztéseinek köszönhetően megújult a Wass Albert Művelődési Központ, ami egész évben gazdag programot kínál minden korosztály számára, többek között színházi előadásokat, gyerekprogramokat, klubeseményeket, kiállításokat. A nemrég felújított kiskastély épületében kapott helyett a helytörténeti gyűjtemény. Turisztikai attrakciók között fontos megemlíteni a Kisbéri-tó partján található Mini-Magyarország makett parkot. A vízpartok a horgászturizmus számára nyújtanak pihenési-sportolási lehetőséget, a tavakon horgászegyesület működik. A Nagyboldogasszony Római Katolikus Templomot évről évre növekvő számú zarándok- és turistacsoport tekinti meg.

Kisbéren egy szálloda, a Kincsem Hotel (60 fh) és néhány magánszállásférőhely található (Marianna vendégház, Morvai vendégház). Továbbá Hánta településrészen fogadja a vendégeket a Jobb Dáma Tekéző és Vendégház - szórakozóhely. A Kincsem Hotel jelenleg munkásszállóként üzemel.

Gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések

A város egyetlen nagyvállalata a japán érdekeltségű Minebea U-Shin AccessSolutions Hungary Kft., ami gépjárműalkatrészeket gyárt. A kisbéri iparterületen egy másik japán cég, a Sews Autókábel Magyarország Kft bezárt – ez év tavaszán a kínai Fiberhome vette meg az üzemcsarnokot, amely jelenleg a vállalat legnagyobb európai bázisa. E vállalkozások a komáromi Suzuki beszállítói. A legjelentősebb foglalkoztatók listáján több más vállalkozás is található, ami a fémfeldolgozáshoz kapcsolódó szakismeretekre épít. Ilyen a Fém-Művek Kft., illetve a Drat Kft. és a Propos Kft. Kisbéren a legnagyobb foglalkoztató a városi önkormányzat.

A város idén megvalósult projektje egy a KKV-k számára kialakított iparterületfejlesztés volt. A területek nem eladók, csak bérelhetők, később (5 év múlva, az uniós beruházásokra érvényes piaci forgalmazási moratórium lejártát követően) megvásárolhatók. Jelenleg ez a konstrukció nem vonzó a helyi vállalkozók számára.

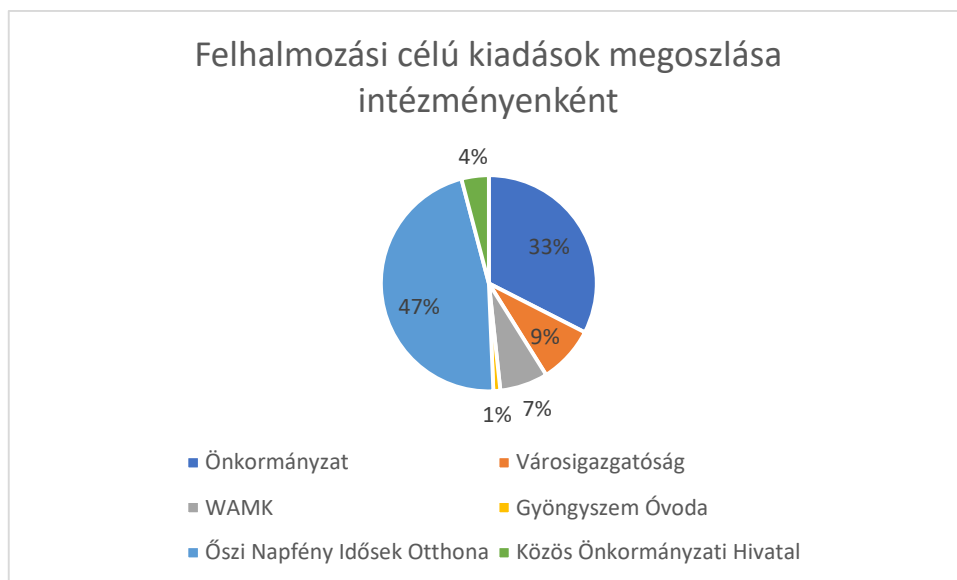
7. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

Költségvetés¹¹

Az önkormányzat költségvetése kiegyenlített. 2023-ban bevételi főösszegét 7 669 685 196 Ft-ban, kiadási főösszegét pedig 4 601 846 683 Ft-ban állapította meg.

Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvénye a helyi önkormányzatok kiegészítő támogatásai keretében Kisbér Város városközpont megújításának támogatására 576 900 000 Ft-ot irányzott elő. Kisbér város 2023-ban 418 801 511 Ft-ot költött felújításokra, amely összeg 82%-át a városközpont megújítását célzó felújítások alkották. A finanszírozást az említett állami támogatások biztosították. A felújítási költségek további csoportjait a csatornahálózat felújítási beruházás (35 981 072 Ft), a Wass Albert Művelődési Központ (WAMK) tetőfelújítása (16 812 006 Ft), valamint a Hivatal épületfelújítási terve (4 572 000 Ft) adták. Közel azonos összeget (2,5-3 000 000 Ft) fordított az önkormányzat a WAMK légcserélő berendezés felújítására, önkormányzati lakások, valamint a Lovarda felújítására.

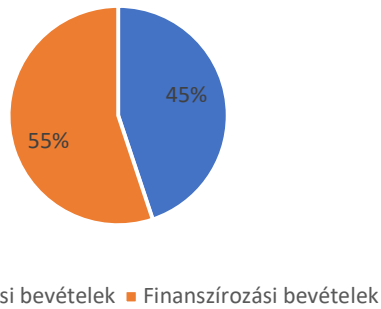
A felhalmozási célú kiadások 98%-ban az Önkormányzatot érintették, a kiadások 99%-áért az iparterületi fejlesztés a felelős, amelyre több, mint 800 millió Ft-ot költött az önkormányzat TOP-1.1.1-15.KO1-2020-00004 pályázati forrásból.

Ha eltekintünk az iparterület fejlesztése projektekre költött kiadásoktól, kiegyenlítettebb képet kapunk a felhalmozási kiadások megoszlásáról az önkormányzati intézményeket érintően. Az e célú kiadások csaknem felét (47%) az Őszi Napfény Idősek Otthona kiadásai, elsősorban függöny és sötétítőfüggöny megrendelése, valamint konyhai elektromos nagyipari eszközök és fűnyíró traktor beszerzése alkották. A felhalmozási kiadások egyharmada (33%) az önkormányzatot érintette. Az önkormányzat e célú kiadásait elsősorban a közterületfelügyelet számára jármű vásárlásra, játszótéri eszközök beszerzésére a hántai óvoda részére, valamint a piac kialakítására fordította. A Városigazgatóság felhalmozási jellegű kiadásai elsősorban motorfűrész, hasogatógép, egyéb szakipari gépek és alkatrészek; a WAMK esetében hangtechnikai felszerelések, asztalterítők, függönyök; a Közös Önkormányzati Hivatal és a Gyöngyszem Óvoda esetében pedig informatikai eszközök (számítógép, monitor) beszerzését fedezik.

¹¹ Forrás: Kisbér Város Önkormányzata Képviselő-testületének 9/2024. (V.13.) önkormányzati rendelete a 2023. évi költségvetés végrehajtásáról. Hatályos: 2024.05.16.

Bevételek megoszlása (2023)

Bevételi oldalon a költségvetési bevételek legnagyobb részét – a működési és felhalmozási célú támogatások ÁH belülről sort követően – a közhatalmi bevételek, azaz termékek és szolgáltatások adói, vagyoni típusú adók (pl. építményadó, kommunális adó), iparűzési adó, valamint egyéb közhatalmi bevételek alkotják. A közhatalmi bevételek az összes bevétel 7%-át alkotják.

2023. évben a finanszírozási bevételek a maradvány igénybevétele (73%), központi, irányító szervei támogatás (26%), valamint ÁH belüli

megelőlegezések (1%) teszik ki.

Bevételi oldalon a felhalmozási bevételek teljesítése 124,38%-os, amely kategória az ingatlanok és egyéb eszközök értékesítését foglalja magában.

Az önkormányzat nem rendelkezik gazdasági programmal.

Gazdaságfejlesztési tevékenység

A TOP-1.1.1-15-KO1 - Ipari parkok, iparterületek fejlesztése című projektnek köszönhetően 2024 márciusában adták át a Kisbéri Ipari Parkot (G1. Pajta dűlő hasznosítása). A projekt megvalósítása során a gazdaságélénkítés mellett a foglalkoztatás-ösztönzés is kiemelt cél volt.

800 millió forintból közművesített ipari parkká alakítottak egy tízhektáros területet (Pajta dűlő). A munkahelyteremtés és a gazdaságélénkítés mellett fontos szempont volt, hogy a helyi-, és környékbeli kis-, és középvállalkozásoknak tudjanak helyet biztosítani.

A projekt keretében megvalósult tevékenységek:

- ipari terület közművesítése (vízellátás, csapadékvíz-, szennyvízelvezetés, villamosenergia- és gázhálózat)
- szilárd burkolatú feltáró-kiszolgáló út építése
- közvilágítás építése

A fejlesztés eredménye:

- 20 parcella kialakítása, parcella méretek: 3-7.000 m² között, 50%-os beépíthetőség, 10,5 méter maximális építménymagasság

A területek az első 5 évben bérelhetők, a vállalkozók ezután juthatnak elővásárlási joghoz. A 20 parcellából - licitálás útján – 2 kelt el¹². Visszajelzések alapján a kezdeti bérleti konstrukciót a helyi vállalkozások bizonytalannak érzik, a területek azonnali értékesítésére lenne igény. Az 5 év bérleti konstrukció azonban pályázati megkötés, amelyre az önkormányzatnak nincs ráhatása.

¹² 2024. július 18-i állapot

Foglalkoztatáspolitiká¹³

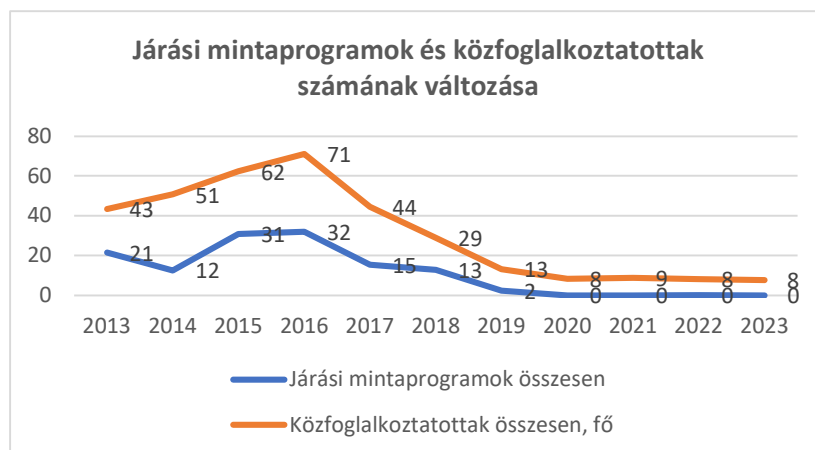
2011-től az önkormányzatoknak az egységes közfoglalkoztatási rendszer keretein belül van lehetőségük közcélú foglalkoztatásra, amelyhez az állam a 375/2010. Korm. rendelet értelmében különböző támogatásokat nyújthat. A járási startmunka mintaprogram keretében rövid időtartamú, hosszabb időtartamú, speciális vagy országos közfoglalkoztatási program támogatására van lehetőség. Kisbéren 2013-2022 között hosszabb időtartamú és országos közfoglalkoztatás keretén belül valósultak meg a járási startmunka mintaprogramok.

A járási startmunka mintaprogram pillérei:

- Mezőgazdasági mintaprogram
- Helyi sajátosságokra épülő mintaprogram
- Egyéb startmunka mintaprogram
- Szociális jellegű mintaprogramok
- Magas hozzáadott értékű program

Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás „olyan közfoglalkoztatási forma, amelynek keretében értékteremtő, szakképzettséget is igénylő munkák végzésére vonhatók be elsősorban a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult személyek, illetve a kirendeltség által közvetített álláskeresők, továbbá a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól szóló törvény szerinti rehabilitációs ellátásban részesülő személyek. A foglalkoztatás legfeljebb 12 hónapos időtartamban, legalább napi 6 órás munkaidőben történik közfoglalkoztatási jogviszony keretében.”¹⁴

Országos közfoglalkoztatási program „olyan közfoglalkoztatási forma, amely a mindenkori munkaerőpiaci helyzet, az esetleges „vis maior” helyzetek kezelésére, több ágazatot átfogóan (pl. ár- és belvízvédelem, a közutak, vasutak, az erdőterületek, megújuló energiaforrások területén) indítható. Az országos közfoglalkoztatási programok időtartama az egész év folyamán biztosítja a közfoglalkoztatást, teljes munkaidőben. A közfoglalkoztatónak a munkavégzéshez kapcsolódóan a foglalkoztatást elősegítő képzés lehetőségét biztosítani kell. A program támogatása a közfoglalkoztatási bér és a szociális hozzájárulási adó 100%-áig terjedhet, valamint e támogatási összeg 20%-a lehet a közvetlen költségekhez, továbbá legalább 100 fő foglalkoztatása esetén legfeljebb 3%-a lehet a szervezési költségekhez nyújtott támogatás.”¹⁵

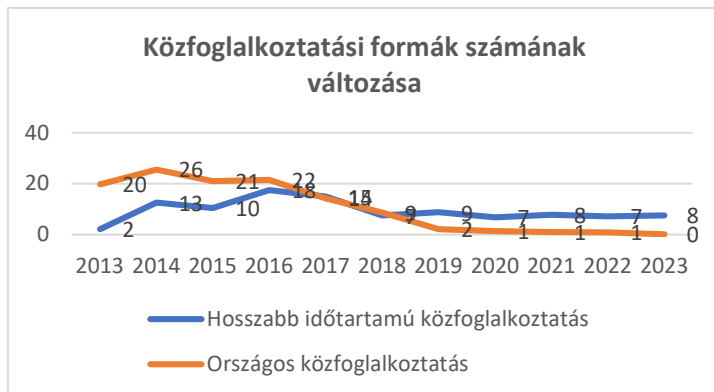

¹³ <http://kozfoglalkoztatás.bm.hu/>

¹⁴ A közfoglalkoztatáshoz nyújtható támogatásokról szóló 375/2010. (XII. 31.) Korm. rendelet 4. §

¹⁵ A közfoglalkoztatáshoz nyújtható támogatásokról szóló 375/2010. (XII. 31.) Korm. rendelet 4. §

A járási mintaprogramok száma 2013-2016 között emelkedett, majd ezután csökkent, 2020 óta nem volt járási startmunka mintaprogram. 2013-2016 között a programok átlagosan évente 3 főt foglalkoztattak.

A közfoglalkoztatottak éves átlagos létszáma a 2016. évi csúcspontot követően csökkenni kezdett, 2020-tól számuk átlagosan 8 fő.

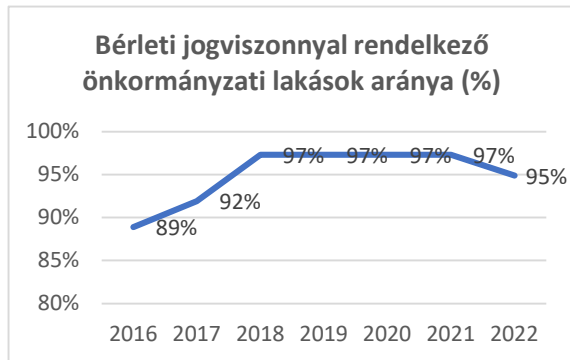

A 2013-2019 között megvalósult összesen 127 db járási mintaprogram 65%-a (82 db) helyi sajátosságokra épülő, 34%-a (43 db) szociális jellegű és 1%-a (1 db) mezőgazdasági mintaprogram volt.

A nyilvántartott álláskeresők száma összességében csökkenő tendenciát mutat. A nyilvántartott álláskeresők arányát a munkavállaló korú népességszámhoz viszonyító indikátor 3%-os aránya kedvezőnek mondható.

A közfoglalkoztatással összefüggő feladatok teljesítését a Kisbéri Városigazgatóság végzi.

Lakás- és helyiséggazdálkodás

Az önkormányzati tulajdonú lakások és lakóépületek száma az elmúlt években jelentősen nem változott: a lakások száma 2022-ben 39 db volt, a lakóépületek száma pedig 14 db. Az önkormányzati lakások átlagosan 95%-ban rendelkeznek bérleti jogviszonnyal, amelyből 2016-2022 között évente átlagosan 10 457 ezer Ft lakbér bevétele keletkezett az önkormányzatnak. Az önkormányzat évente átlagosan 1,7 db lakást újít fel, melynek átlagos költsége 732 ezer Ft.

Az önkormányzati lakások állapota általában nem megfelelő, felújításuk költséges. Az önkormányzat vagyonkezelésében van egy állami tulajdonú, 12 lakásos lakótömb, amelynek felújítása a Városház utcai revitalizáció akcióterületi fejlesztés keretében tervezett. Megfelelő minőségű önkormányzati lakások kialakítása és hasznosítása szükséges egyrészt bérlakások formájában a fiatalok elvándorlásának megakadályozása érdekében, valamint szolgálati lakások formájában orvosok, pedagógusok számára.

Az önkormányzati lakások és helyiségek bérletére vonatkozó helyi szabályokról az önkormányzat 7/2013. (IV.11.) önkormányzati rendelete rendelkezik. A lakások és helyiségek bérleti díjait Kisbér Város Önkormányzatának Képviselő-testülete minden év elején újratárgyalja. A hatályos helyi rendelet szerint a bérleti díjak alábbiak szerint alakulnak¹⁶:

1. táblázat: Önkormányzati lakások és helyiségek bérletére vonatkozó helyi szabályok (Forrás: Kisbér Város Önkormányzatának 7/2013. (IV.11.) önkormányzati rendelete)

LAKÁS TÍPUSA	DÍJAK
Összkomfortos lakás	nettó 1.175,- Ft./m ² /hó
Komfortos lakás	nettó 800,- Ft./m ² /hó
Félkomfortos lakás	nettó 260,- Ft./m ² /hó
Komfort nélküli lakás	nettó 160,- Ft./m ² /hó
Szükséglakás	nettó 85,- Ft./m ² /hó
Összkomfortos (piaci alapú bérlakás)	nettó 1.335.- Ft./m ² /hó

Intézményfenntartás

Az önkormányzat által fenntartott intézmények köre 2020-ban bővült a Kisbéri Gyöngyszem Óvoda és Bölcsőde Kisbéri Bölcsődéjével.

EU-s pályázati forrásokból 2013 óta alábbi intézményi felújítások valósultak meg/vannak folyamatban¹⁷:

¹⁶ Kisbér Város Önkormányzata Képviselő-testületének 2/2024. (II.08.) önkormányzati rendelete

¹⁷ önkormányzati adatszolgáltatás

Támogatási kérelem benyújtásának dátuma	Szerződött támogatás összege (Ft)	Pályázati felhívás azonosítója és neve	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Megvalósítás befejezése
Megvalósult					
2016.05.26	32.079.772	VP-7.2.1-7-4-1-1-16 - Településképet meghatározó épületek külső rekonstrukciója, többfunkciós közösségi tér létrehozása, fejlesztése, energetikai korszerűsítés	Kisbér Város Önkormányzata	<u>Őszi Napfény Idősek Otthona épületegyüttesének külső felújítása energiahatékonysági fejlesztése</u>	2019.07.13.
„A fejlesztés eredményeként az Őszi Napfény Idősek Otthona három épületének felújítása történik meg külső homlokzati és fűdémszigeteléssel, néhány - a korábbi felújításokból kimaradt - fa nyílászáró cseréjével, valamint egy 16 m² abszorber felületű napkollektoros rendszer telepítésével. Energetikai fejlesztés révén a tervezés során a legfontosabb a legjobb ár-érték arány és a legoptimálisabb energiahatékonysági fejlesztés elérése volt a cél. Az elképzelt műszaki céloknak megfelelően a szakterületi mérnök tervezési munkája alapján kerültek meghatározásra a beavatkozások pontos építési megoldásai. Az épületek hőszigetelésének és a napkollektoros rendszer bővítésének köszönhetően az egy főre jutó fajlagos energiamegtakarítás mértéke 59% körül prognosztizálható, amely éves szinten körülbelül 31.500 m³ földgáz megtakarítását jelenti.”¹⁸					
2018.12.03	141.470.000	TOP-1.4.1-15-KO1 - A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatók fejlesztésével	Kisbér Város Önkormányzata	<u>Bölcsődei intézmény létrehozása Kisbéren</u>	2020.09.30
A projekt eredményeképp elkészült az új, a mai követelményeinek megfelelő bölcsőde, amelynek köszönhetően új szolgáltatás jelenik meg a településen, így elősegítve a településen lakók helyben maradását, a kisgyermekes családok munkavállalását. Az Önkormányzat Széchenyi utcai ingatlanán kialakított intézmény 2 új csoportszobájával és 24 bölcsődei férőhellyel modern, minőségi nevelési környezetet biztosít a bölcsődei korú gyermekek számára. Hozzájárul a sajátos nevelési igényű, valamint a szociális körülményei miatt hátrányos helyzetű gyermekek felzárkózásához, valamint a komplex akadálymentesítés révén a projekt megteremti az alapszolgáltatáshoz való szegregációmentes, egyenlő esélyű hozzáférést.					

¹⁸ Kisbér Város Önkormányzata honlapja:

https://kisber.hu/korabbi_kisber_hu/kisber01017120_oszi_napfeny_idosek_otthona_epuletegyuttesenek_kuls_o_felujitasa_energia-hatekonysagi_fejlesztessel.html

Támogatási kérelem benyújtásának dátuma	Szerződött támogatás összege (Ft)	Pályázati felhívás azonosítója és neve	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Megvalósítás befejezése
Korábban a településen nem volt bölcsődei szolgáltatás, a fejlesztéssel azonban létrejött Kisbéken a bölcsődei, óvodai, és általános iskolai köznevelési és közoktatási szolgáltatások harmonikus egysége, megvalósult a köznevelés és közoktatás szakmai folytonossága. A bölcsődei szolgáltatás elindításával 6 db új munkahely is létesült. A beruházás 2020/2021-es nevelési év kezdetére elkészült, az új intézményt szeptemberben a gyermekek birtokba is vehették. A projekt a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat koordinációjával és támogató javaslata alapján valósult meg.					
Folyamatban van (tervezési fázis)					
2022.09.30	149.992.600	TOP_PLUSZ-2.1.1-21-KO1 - Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	KISBÉR VÁROS ÖNKORMÁNYZAT A	<u>Energetikai korszerűsítés Kisbéken</u>	2026.03.31
Az önkormányzati épületek fenntartási költsége jelenleg igen magas, amit a homlokzat, padlásfödém, lapostető hőszigetelés hiánya, illetve a régi nyílászárók, korszerűtlen fűtési rendszer okoznak. Cél az energiafogyasztás és ezáltal CO₂ kibocsátás minimalizálása. A tervezett fejlesztés Kisbér Város Önkormányzata 100%-os tulajdonában lévő épületekben valósul meg: 1. Családok Átmeneti Otthona (2870 Kisbér, Perczel Mór utca 36. Hrsz: 1735/5, alapterülete 218,24 m², 1980-ban épült) Az épület energetikai minőség szerinti besorolás: II, mely a beruházás megvalósításával BB-re javul. • homlokzat utólagos szigetelése: 14 cm vastag grafitos EPS szigetelés; • padlásfödém utólagos szigetelése: 22 cm vastag kőzetgyapot szigetelés; • régi nyílászárók cseréje: 4:-14-4-14-:4 argongázos üvegezésű (Ug=0,7 W/m²K), 4-5 kamrás, műanyag keretű nyílászárók beépítése; • fűtési rendszer felújítása: radiátorok cseréje, termosztatikus szelepek beépítése; • villamos hálózat felújítása; • megújuló energia hasznosítása: 6,56 kW-os napelemes rendszer telepítése 2. Kisbéri Gyöngyszem Óvoda - Hánta Telephely (2879 Kisbér, H-Kossuth Lajos utca 53. Hrsz.: 5063, alapterülete 188,57 m², 1960-ban épült) Az épület energetikai minőség szerinti besorolás: II, mely a beruházás megvalósításával CC-re javul. • homlokzat utólagos szigetelése: 14 cm vastag grafitos EPS szigetelés; • padlásfödém utólagos szigetelése: 20 cm vastag kőzetgyapot szigetelés; • lapostető utólagos szigetelése: 22 cm vastag lépésálló EPS szigetelés; • régi nyílászárók cseréje: 4:-14-4-14-:4 argongázos üvegezésű (Ug=0,7 W/m²K), 4-5 kamrás, műanyag keretű nyílászárók beépítése; • fűtési rendszer felújítása: kondenzációs kazán telepítése; fordulatszám szabályozású szivattyú telepítése; radiátorok cseréje, termosztatikus szelepek beépítése; • villamos hálózat felújítása; • megújuló energia hasznosítása: 2,25 kW-os napelemes rendszer telepítése 3. Őszi Napfény Idősek Otthona (2870 Kisbér, Deák Ferenc utca 65-71. Hrsz.: 1122/3) • 50,43 kW-os napelemes rendszer létesítése tervezett A projekt eredményei:					

Támogatási kérelem benyújtásának dátuma	Szerződött támogatás összege (Ft)	Pályázati felhívás azonosítója és neve	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Megvalósítás befejezése
A beruházás megvalósítása által üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátása 89,700 tonnával csökken. Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energiafelhasználás csökkenés 103,320 MWh/év. Éves végső energiafogyasztás 277,930 MWh/év. A megújulóenergia-termelési kapacitás növekedése 0,058 MW. Előállított összes megújuló energia 69,840 MWh/év.					
2022.11.30	240.000.000	TOP_PLUSZ-1.2.1-21-KO1 - Élhető települések	KISBÉR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	<u>Közösségi- és zöldinfrastruktúra-fejlesztés Kisbéren</u>	2026.05.31
A projekthez tartozó fejlesztések célja kettős: a XIX. század elején kialakított Angolkert megújítása, másrészt a Wass Albert Művelődési Központ és Városi Könyvtár épületének felújítása. Ehhez kapcsolódóan a projekt keretében két fejlesztést tervez megvalósítani Kisbér Város Önkormányzata: 1. Belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztését és 2. Közösségi és kulturális infrastruktúra fejlesztést. Intézményfenntartás kapcsán a 2. Közösségi és kulturális infrastruktúra fejlesztés releváns: A cél a Wass Albert Művelődési Központ és Városi Könyvtár felújítása, ezen belül tervezett tevékenységek: a) Megtörténik az épület energetikai felújítása: homlokzati nyílászáró csere, homlokzati és lábazati hőszigetelés megnövelése, a padlástér felőli hőszigetelés megnövelése, lapostetőn kiegészítő hőszigetelés elhelyezése b) Megszűnnek azok a zúgok, kapcsolódási pontok, nyílászáró rögzítési módok, amik a homlokzaton beázáshoz vezetnek. c) A földszinti bejárati részen a homlokzatra tisztítható, időtálló szerelt burkolat kerül d) A 2. emeleten a padlófödémén lévő 4,00x3,60 m-es nyílás lezárása fényátengedő, csúszásmentes üvegfelülettel. A felújítás során az alábbi építési munkák valósulnak meg: új homlokzati nyílászárók elhelyezése meglévő falak és lábazat hőszigetelése kiegészítő lapostető hőszigetelés elkészítése bejárat környéki szerelt burkolat elkészítése bádogos szerkezetek beépítése födémnyílás lezárása acél tartószerkezettel és üveg járófelülettel A fejlesztéssel érintett ingatlan: • 2870 Kisbér, Városház tér 1. 1641/15 hrsz.					

Támogatási kérelem benyújtásának dátuma	Szerződött támogatás összege (Ft)	Pályázati felhívás azonosítója és neve	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Megvalósítás befejezése
A fejlesztés eredményei: • Fejlesztéssel érintett közösségi területek nagysága: 6000 m² • Éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöldinfrastruktúra: 16.100 m² x					

Energiagazdálkodás

Előző fejezetben bemutattuk az önkormányzat már megvalósult és folyamatban lévő EU-s intézményfelújítási, energiahatékonysági beruházásait, amelyek eredményei jelentős CO₂ megtakarítással, ÜHG kibocsátás és környezeti ártalom csökkentéssel járnak. Az önkormányzat elkötelezett a klímapolitikai célok érvényesítésében, ezért az energiahatékonysági beruházásokkal kiemelt célja:

- Az energetikai hatékonyság fokozása, amely hozzájárul az energiaellátás biztonságának növeléséhez, az energiai importfüggőség mérsékléséhez.
- Szemléletformáló programok segítségével a lakosság körében is ösztönzőleg kíván hatni a lakásokban történő hasonló beruházások megvalósítására.
- A fosszilis energiafelhasználás csökkentése, amely hozzájárul a környezeti ártalmak csökkentéséhez, ezzel pedig az ország nemzetközi kötelezettségvállalásának teljesítéséhez. A korszerűsítéssel az önkormányzat példát szeretne mutatni a helyi lakosságnak, a környező települések önkormányzatainak, a környező épületek tulajdonosainak, üzemeltetőinek a környezetterhelés csökkentésére vonatkozóan.

Kisbér város önkormányzata Bábolna településsel közösen kidolgozta településeggyüttesi klímastratégiáját, amelyben egy részletes vizsgálatot követően meghatározta klímavédelmi céljait és rész céljait. A klímastratégia tartalmi elemeit az 1.2. Hatályos településfejlesztési döntések fejezetben mutattuk be.

További helyi fejlesztések valósultak meg az energiahatékonyság jegyében:

- 2018-ban a Zsivótzky Gyula Sportcsarnok felújítási munkái keretében a világítás korszerűsítésére is sor került;
- 2022-ben a Városközpont revitalizáció keretében a Városközponti téren a Hofeka Kft. kivitelezésében okos lámpaoszlopokat és világítótesteket telepítettek, amelynek tulajdonságai¹⁹:
 - a villamosenergia-ellátást a légvezetékek helyett a díszburkolat alatt vezetett földkábelek biztosítják;
 - a világítótestek mindegyike síküveg lezárású, ezzel minimalizálva a környezet fényszennyezését;
 - ezeken az oszlopokon kaptak helyet a Városközponti téren álló, barokk stílusú katolikus templom díszvilágítását biztosító fényvetők is;

¹⁹ <https://hofeka.hu/kisber-is-csatlakozott-az-okos-varosok-soraba/>

- az oszlopok mindegyike rendelkezik valamilyen okos kiegészítő funkcióval (pl. USB töltő, elektromos kerékpár és/vagy kerekesszék töltő, segélyhívó funkció, kamera, WiFi szolgáltatás, pad, ami azon túl, hogy utcabútorként funkcionál, kerékpártárolásra is alkalmas;
- több oszlopba környezeti érzékelők is beépítésre kerültek (CO₂, Co₂EQ, VOC, szállópor, hőmérséklet, páratartalom, légnyomás szenzorok), így folyamatosan ellenőrizhető a terület légszennyezettsége. A környezeti érzékelők mellett a tér több pontján felállított oszlopba olyan UV sugárzás mérők is telepítésre kerültek, amelyeknél jól látható LED-es kijelzők tájékoztatják a parkban sétálókát a napsugárzás intenzitására, ezzel is felhívva a figyelmet a káros UV sugárzás megelőzésére;
- Minden lámpatestbe HDMR kültéri vezeték nélküli vezérlő került beépítésre, amellyel a közvilágítás be- és kikapcsolása, valamint vezérlése az okos rendszeren keresztül igény szerint beállítható. A felhasználóbarát WEB-es felület segítségével egyszerűen lehet a világítótesteket vezérelni és programozni. Olyan további funkciók is elérhetők a rendszernek köszönhetően, mint például:
 - a világítótestek térképalapon jelennek meg a WEB-es felületen,
 - a világítótestek folyamatosan monitorozhatók,
 - valós idejű adatokat láthatunk a működésről,
 - további szükséges adatokat is rögzíteni lehet a rendszerben (világítótest pontos típusa, annak a működtető egysége, oszlop, oszlopkar típusa stb.),
 - meghibásodás esetén jelzést küld a rendszer az illetékes személy(ek)nek,
 - statisztikai adatok állnak rendelkezésre, megtakarítási adatokat lehet lekérni,
 - egyedi világítási profilokat lehet létrehozni (pl. éjszakai üzemmód beállítása, amellyel további jelentős energiamegtakarítás érhető el).
- Ugyanezek az okos megoldások a – templomot, a szobrokat, valamint a zöldterületeket megvilágító - díszvilágítási eszközökbe is beépítésre kerültek.

A **közvilágítást** érintő megállapításokat a településrendezési eszközök felülvizsgálata Alátámasztó munkarészek dokumentum tartalmazza²⁰.

²⁰ Kisbér Településrendezési eszközök felülvizsgálata Alátámasztó munkarészek, 2022.

8. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

Kisbér településüzemeltetési feladatainak ellátása a 2015. évi dokumentum készítése óta alapjaiban nem változott. Újdonság, hogy a Kisbéri Városigazgatóság munkáját az önkormányzat alkalmazásában álló szakképzett kertész segíti, aki a zöldfelületek fenntartása és fejlesztése kapcsán képviseli a környezetvédelmi szempontokat és kreatív ötleteivel hatékonyan segíti és összefogja az önkormányzat ez irányú tevékenységét.

9. TÁJI-, TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK

Tájhasználat, tájszerkezet²¹

Kisbér tájhasználat, tájkarakter szempontjai a 2015. évi dokumentum készítése óta nem változtak, ezért a jelenlegi munka a leírást nem tartalmazza.

Védett, védendő táji és természeti értékek, területek

Kisbér védett értékeinek, területeinek szempontjai a 2015. évi dokumentum készítése óta nem változtak, ezért a jelenlegi munka a leírást nem tartalmazza.

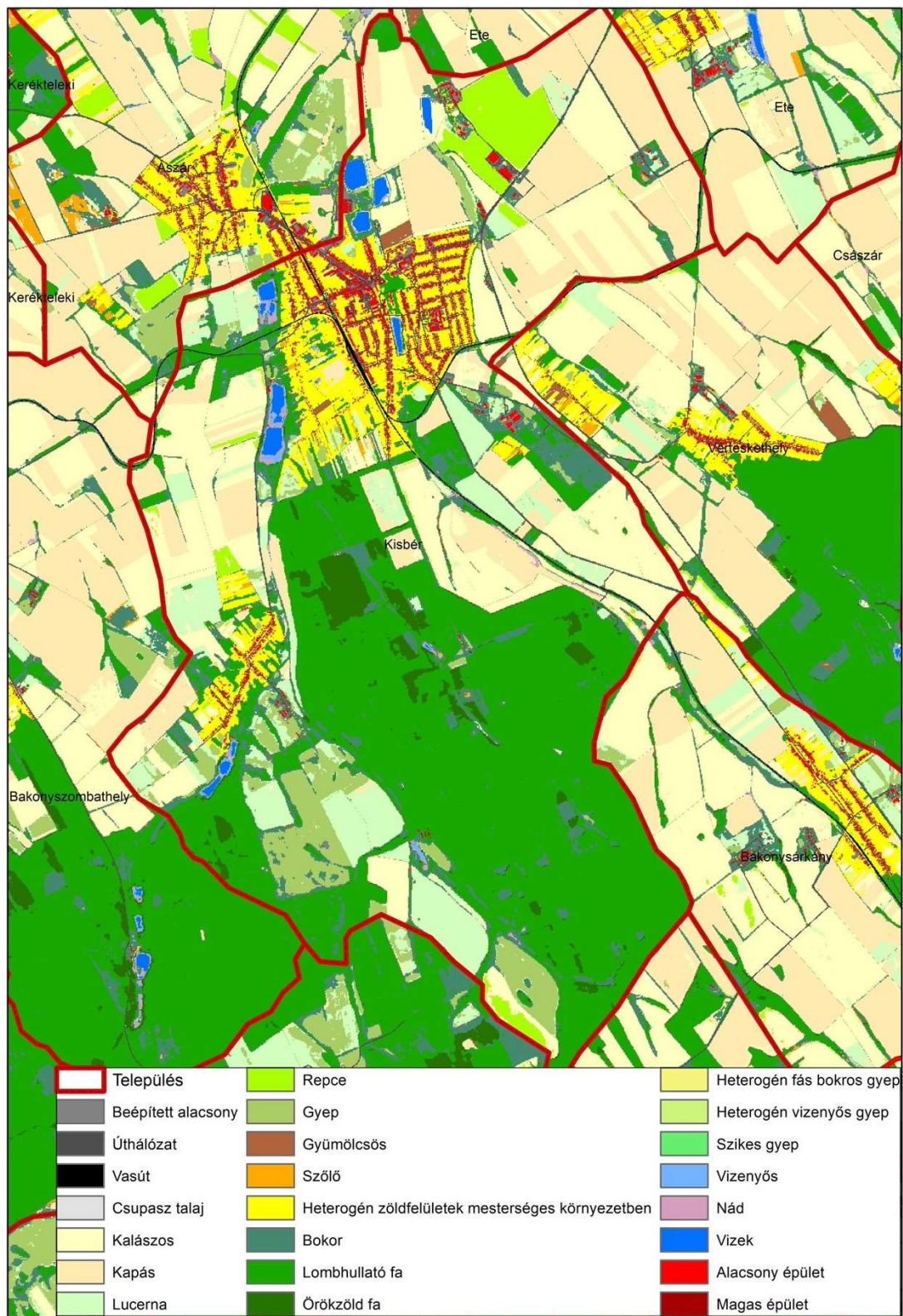
Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése

- „A külterületi ipari üzemek, telephelyek tájbaillesztése, környezetük fásítása szintén a közeljövő feladatai közé tartozik, lévén az intenzíven művelt, monokultúras mezőgazdasági területeken kivágták a kisebb erdőfoltokat, erdősávokat, fasorokat és felszántották a mélyebb fekvésű területeket. Ennek következtében jelentős szélrózsiós károk keletkeznek és rendkívül visszaszorult az élővilág is. Ez egy alapvető tájhasználati konfliktus.
- Kisbér adottságai egy sokkal értékesebb, nagyobb szintű kertészeti kultúra művelésére alkalmasak. A csaknem 400 ha szőlő termőhelyi kataszterbe sorolt terület jelzi, hogy a város dombsági része kiválóan alkalmas szőlő- és gyümölcsstermesztésre. A tájhasználat értékeléseken azonban egyértelműen kiderült, hogy töredék, mindössze 15,5 ha szőlő van a területen. A termőhelyi és termelési adottságok kihasználása így messze elmarad a kívánatostól.
- A településen a szükségesnél jóval több kereskedelmi-gazdasági terület került kijelölésre. Ez a viszonylag kevés fejlesztő következtében egy szétszórt, nagymértékben vegyes és infrastruktúrával csak gazdaságtalanul ellátható térszerkezetet alakíthat ki.
- Az új telephelyek tájba illesztésére következetesen figyelmet kell fordítani. Az OMV benzinkút a jó példák közé tartozik, a Batthyány-pusztai út melletti iparterületen épült két új telephely körbefásítása, tájba illesztése szükséges.
- A volt szőlőhegyi (zártkerti területek) spontán átalakulása, felhagyása funkcionálisan és esztétikailag is rendkívül kellemetlen eredményhez vezet. A vegyes területhasználat, az egymástól a teljesen elütő funkciójú, megjelenésű, magasságú épületek megjelenése, felhagyott műveletlen területek a gazdátlanság érzetét sugallják (Újszőlő, Vécser dűlő).”²²

A felsorolt konfliktusok, problémák közül a telephelykoncentrációt szolgálja az önkormányzat által KKV-k számára ezévből kijelölt ipari park, amelynek beépítése most indul.

²¹ A fejezet a 2015 évben készült Kisbér ITS Megalapozó vizsgálat alapján készült

²² Kisbér Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája, Megalapozó vizsgálat, 2015

2. ábra: Kisbér felszínborítása (E-TÉR adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés)

10. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER

Kisbér zöldfelületi rendszer elemeinek, ellátottságának vizsgálati szempontjai a 2015. évi ITS-t megalapozó dokumentum készítése óta nem változtak, ezért a jelenlegi munka a leírást nem tartalmazza.

A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái⁴

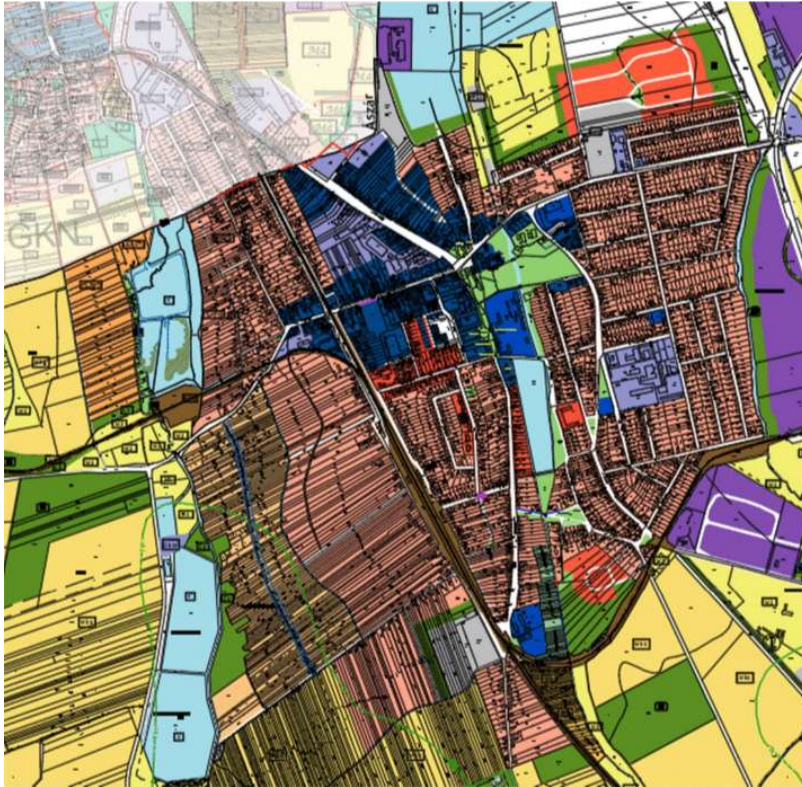
A belső zöldfelületi rendszer hiányossága, hogy az egyes elemek között a kapcsolat hiányos, a rendszer ezért inkább szigetszerűnek nevezhető mintsem funkcionálisan összefüggő hálózatnak. Gondot okoz, például az utcák mellett kívánatos fasorok hiánya, különösen a városközponti jellegű területrészein. A temető fás növényzetének bővítése, körbefásítása is megoldatlan. Az Újszőlő és a Vécser dűlő spontán megindult funkció váltása is várhatóan a zöldfelületi jellegű nagyobb területek felaprózódásával és beépítésével jár majd.

A külterületi részeken Hánta és Saliháza környékén az utóbbi 30 évben eltűnt a bozót, erdő van a helyén. A hántai Öreghegyen mintegy 50 préház pincéje feltehetőleg a 20. század közepén tűnt el véglegesen. Nagybér puszta épületei még állnak az erdőben, a hagyományos épületek nem okoznak gondot a tájban. A honvédségi egykori épületek telephelyét benőtte a bozót. Célszerű lenne a terület és az építmények hasznosítása, az erdő szakszerű visszaállítása. Öreg-szőlők területén mintegy 26-30 préház, hétvégi ház található.

A zöldfelületek állapota (pl. Angolkert), az útmenti, utcai fasorok hiánya főleg a városközpontban, azonban nem minősíthető kedvezőnek. A fenti problémák közül sor került a városközpont rehabilitációja keretében a Főtér zöldfelületrendezésére is, valamint folyamatban van az angolpark helyreállítása. A Bakonyalja Natúrpark létrehozása a 2003-ban elkészített dokumentum óta napirenden van, azonban jelenleg nem aktuális.

11. ÉPÍTETT KÖRNYEZET

Területfelhasználás²³

Beépítésre szánt területek

A belterület jelentős része **lakóterület** (falusias, kertvárosias és kisvárosias). Jelenleg nincs kialakult üdülőterület. Az Újszóli utcában volt hétvégi házas **üdülőterület** besorolása, amely spontán funkcióváltáson ment keresztül, lakóterületté alakult. Követése infrastruktúra fejlesztésekkel szükséges.

Vegyes területek a városközpontban vannak, elsősorban intézményi funkciójúak. Hántán a meglévő kívül egy tartalék vegyes terület került kijelölésre.

A város **gazdasági területeinek** kiterjedése nagy és néha a lakóterületek közé ékelődnek. Újak kijelölését csak külterületen tervezik.

Különleges beépítésre szánt **területek** a nagy kiterjedésű sportolásra-, lovassportolásra igénybevett területek, illetve a hulladékkezelő- és lerakó-, valamint mezőgazdasági üzemi területek. Lehetséges, sportolási célra kijelölt tartalék tér van a város északi részén.

Beépítésre nem szánt területek

A **közlekedési területek** nagyrészt önkormányzati tulajdonúak. Tervezett az északi, később a déli elkerülő építése.

Legjelentősebb **zöldterületek**: Angol park (Batthyány kastély, királyi lovarda angolpark rész, illetve a tó körüli parkok). A tervezett új lakóterületekhez új parkok létrehozása. **Erdőterületek** a város déli közigazgatási területén vannak, nagy részük állami tulajdonú.

²³ Kisbér Településszerkezeti Eszközök felülvizsgálata, Alátámasztó munkarészek, 2022

FELÜLVIZSGÁLAT ELŐTT	FELÜLVIZSGÁLAT UTÁN
Belterület + külterületi beépítésre szánt terület nagysága	
812,22 ha	806,59 ha
A beépítetlen területek és a „Belterület + külterületi beépítésre szánt terület” aránya	
$(180,51/812,22)*100= 22,2\%$	$(179,35/806,59)*100= 22,2\%$
Összegzés: nem változik a beépítésre szánt területek aránya	
Lakóterület kínálat nagysága	
26,78 ha	30,04ha
A lakóterület kínálat és a beépítésre szánt terület aránya	
$(26,78/812,22)*100= 3,30 \%$	$(25,40/806,59)*100= 3,15 \%$
Összegzés: az arányszám nem haladja meg a 20 %-ot, nincs szükség visszasorolásra	
Vegyes terület kínálat nagysága	
1,92 ha	1,92 ha
A vegyes terület kínálat és a beépítésre szánt terület aránya	
$(1,92/812,22)*100= 0,24 \%$	$(1,92/806,59)*100= 0,24 \%$
Összegzés: az arányszám nem haladja meg a 20 %-ot, nincs szükség visszasorolásra	
Gazdasági terület kínálat nagysága	
151,81 ha	152,03 ha
A gazdasági terület kínálat és a beépítésre szánt terület aránya	
$(151,81/812,22)*100= 18,69 \%$	$(152,03/806,59)*100= 18,84 \%$
Összegzés: az arányszám nem haladja meg a 20 %-ot, nincs szükség visszasorolásra	

Mezőgazdasági területek jellemzően három területen helyezkednek el. A kertes mezőgazdasági területeken prioritást élveznek a szőlőterületek és az azokon való gazdálkodáshoz szükséges fejlesztések.

Vízgazdálkodási területek Kisbéren a horgásztavak.

Az eddigiekben nem szereplő **természetközeli területeket** a terv a tavak mentén javasolja kijelölni.

A jelenlegi **különleges területek** elsősorban a temetők, amelyek bővítése tervezett.

A településszerkezet meghatározó **nyomvonalas elemei** a közlekedési vonalak (81. sz. főút és az állami vasútvonalak), valamint a vízfolyások (Kisbéri-ér és a Concó).

Az épített környezet értékei

A fejezet tartalma a korábbi ITS készítése óta nem változott, ezért jelen anyagban nem kerül sor kifejtésére.

12. KÖZLEKEDÉS

Kisbér a nagy- és kistérségi közúti közlekedési kapcsolatokat biztosító 13. és 18. számú főút, valamint a 8135. (Kisbér-Tatabánya) és 8218. (Pápa-Kisbér) számú országos mellékutak csomópontjában helyezkedik el. A környező nagyobb városok (Székesfehérvár – M7, 8. sz. főút, Győr, Tatabánya, Pápa, Komárom – M1) személygépkocsival kb. 25-60 perc alatt érhetők el. A legnagyobb forgalmat a Székesfehérvár-Győr közötti 81. sz. főút bonyolítja, melynek átmenő kamionos forgalma jelentősen érinti Kisbért. A forgalom nagysága az előző, 2015. évi vizsgálat (8700 jármű/nap, melynek 10%-a tehergépkocsi) óta jelentősen növekedett. 2022-ben a 81. sz. főút Kisbért érintő szakasz forgalmának nagysága 21615 jármű/nap, melynek 66%-a személygépkocsi, 14%-a tehergépkocsi, 3%-a kerékpár, 2,2%-a autóbusz, 1,4%-a motorkerékpár és 0,3%-a lassú jármű forgalom²⁴.

szelvény	kezdőszelvény	végshelvény	összes forgalom	szgk.	tehergk.	autóbusz	motorkerékpár	kerékpár	lassú jármű
km,m			j/nap						
47,000	45,896	47,227	11936	7953	1587	297	113	0	54
48,057	47,227	49,079	9679	6365	1397	182	193	626	9

A 81.sz. főút kimagasló forgalma nemcsak zaj- és porterhelés szempontjából konfliktusos, hanem jelentősen hozzájárul a közlekedési eredetű szén-dioxid kibocsátásához is.

²⁴ Az országos közutak 2022. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma

Az egyes közlekedésfejlesztési projektekkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról és az eljáró hatóságok kijelöléséről szóló 345/2012. (XII. 6.) Korm. rendelet 1. melléklete alapján:

- A Komárom-Kisigmánd (M1 autópálya) – Kibér – Székesfehérvár (M7 autópálya) – Sárbogárd (M8 gyorsforgalmi út) közötti út megvalósítása,
- Az M200 Komárom-Kisigmánd (M1 autópálya) – Kibér – Székesfehérvár (M7 autópálya) – Sárbogárd (M8 gyorsforgalmi út) között gyorsforgalmi út megvalósítása,
- A 13. számú főút, Kibér és Komárom közötti szakasz fejlesztése,
- A 81. számú főút, Kibér és Mezőrs közötti szakasz fejlesztése,
- A 81. számú főút, Kibér és Ászár elkerülő szakasz megvalósítása,
- A Kibér-Bakonybánk közötti kerékpárút fejlesztése,
- A Magyar Közút NZrt., Kibér, Komáromi út 27. (217 helyrajzi számú) ingatlanon sótároló csarnok építése,
- A „V0” Budapestet délről elkerülő vasútvonal megvalósítása,
- Budapest–Varsó nagysebességű vasútvonal kiépítése érinti a település közigazgatási területét.

A Komárom-Komárno közötti új Duna-híd átadásával a 13. sz. főút hálózati szerepe kiemelt jelentőségűvé vált.

Kibér érdeke, és településrendezési tervei számolnak a 81. sz. főút elkerülő szakaszának megépítésével, állami oldalról azonban a tervezett M200-as gyorsforgalmi út megépítése élvez prioritást, tekintve, hogy az M200 autóút kiépítését a 345/2012. (XII. 6.) Korm. rendelet nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánította. Az M200-as nyomvonal Komáromtól 102 kilométer hosszúságban halad Székesfehérvár érintésével Sárbogárdig. Az M200 azon túl, hogy az M0-ás tehermentesítését célozza, a regionális összeköttetéseket is segíti, különösen a már említett határkapcsolatokat erősítő új Duna-híd használatba vételével.

2011-2022 között 7%-kal (7,2 m²) nőtt az önkormányzati kiépített utak és közterek területe és 6%-kal (1,5 km) nőtt a hosszuk. Ennek köszönhetően a település majdnem minden utcája szilárd útburkolattal rendelkezik. Ennek ellenére az utak, járdák építése, állapotának javítása folyamatos feladat. A jelentősebb útburkolati hibákat az önkormányzat folyamatosan javítja.

2013 óta alábbi komplex útburkolati, parkolóépítési és köztérfejlesztési munkák történtek a városban²⁵:

Év	Helyszín	Tartalom
2014	Széchenyi utca	Az áruháztól a pékségig terjedő járdaszakasz felújítása, térkövezése.
2016	Körforgalom	A 81. sz. és 8218 országos közutak városközpontban lévő csomópontjának való átépítése
2016-2017	Deák Ferenc utca I-IV. ütem	Járdarekonstrukció a tervezési szakasz teljes hosszán, új járda építése a Deák Ferenc utca és a horgásztó között, útépítés és – korszerűsítés, parkoló építés a Deák Ferenc utca Desseő Gyula utcai

²⁵ Önkormányzati adatszolgáltatás alapján

		csomópont környezetében, kapubejárok építése, korszerűsítése (kapcsolódó vízvezetés).
2019	Kishomok utca	Aszfaltozás
2021	Kossuth Lajos utca	Az utca városközponti szakaszán lévő parkoló teljes felújítása és átépítése (Városközpont revitalizáció keretében): 18 db parkoló kialakítása, 750 m ² területen térkő, út és parkoló építés, valamint a 84 m ² aszfaltfelület megújítása és zöldfelületek revitalizációja.
2021	Városház tér	A Városház tér útjának és parkolójának felújítása, közvilágítás kiváltása, kandeláberek elhelyezése, valamint a Széchényi utca léghábeles közvilágításának kiváltása egy szakaszon (Városközpont revitalizáció keretében).
2022	Kozma Ferenc utca	A felújítás keretében a teljes utcahossz burkolata megújult, és szélesítésre került (4,0 m). A felújításra került aszfaltburkolatú útszakasz nettó hossza 578,19 m. A nyomvonala a meglévő útszakasz helyén létesült, annak részbeni bontásával, részbeni burkolat megerősítésével, a meglévő kapubehajtók és csatlakozó járdaszakaszok szintbe emelésével, a hiányos járdaszakaszoknál új járdacsatlakozások kiépítésével.
2022	Járdafelújítások	A Kossuth Lajos utcában (Kisbér-Hánta), az Angol kert és a Vásártéri utca között töredezett, leromlott állapotú járdaszakaszok felújítása, térkövezése.
	Templom területe	A templom körül térkövezett út készült, a térkövezett út bővületként a templom mögött szintén térkövezett parkolókkal. Az út részeként a templom körüli utat járda köti össze a felújított plébánia épülettel. 600 m ² térköves burkolatú út, járda és parkoló készült szegélyekkel.
	Városközponti tér	A három szintes vasbeton szerkezetű Bakony áruház épületének bontásával (a hozzá tartozó földszintes melléképülettel és kerítéssel) egy parkosított köztér kialakítása, amely figyelembe veszi az 1960-es évekből kialakítást (a Hősi Emlékmű eredeti helyére történő visszaállítása).
2024	Petőfi Sándor utca	A járda felújítása

Az önkormányzati gyalog- és kerékpárutak hosszának ugrásszerű növekedése figyelhető meg 2021-ben, amikor a TOP-3.1.1-16-KO1 - Fenntartható települési közlekedésfejlesztés pályázat keretében közel 400 millió Ft-ból építettek kerékpárutat a településen. A projekt eredményeként a kerékpáros létesítmény a 81. sz. főút Kossuth Lajos utca meglévő kerékpárútja és a 13. sz. főút melletti Batthyány pusztai ipari park között létesült, hossza 2434 m. Ebből a lakott területen vezető kerékpárforgalmi létesítmény hossza 1434 m, a külterületi szakasz hossza pedig 1000 m. A projekt szakmai-műszaki tartalma a Batthyány pusztai ipari park munkahelyei és a település belterülete közötti kerékpárforgalmi útvonal kialakítására 2 új közúti átvezetéssel és 3 híd műtárgy megépítésére terjedt ki. A projekt keretében kiépített kerékpáros infrastruktúra szervesen kapcsolható lesz a város meglévő és távlatban tervezett kerékpárút hálózatához.

A balesetveszély csökkentése érdekében a városközpontban lévő konfliktusos 81. sz. főút és 8218. sz. mellékúti csomópont körforgalommá alakítása és az ahhoz kapcsolódó parkoló felújítása megvalósult.

A városközpontban a rendőrség és a Bakony Áruház épületének lebontásával az önkormányzat egy gyalogos tengely kialakítását szorgalmazza a templom és a tó között, ennek érdekében növelte a zöldterületek nagyságát a településközpont vegyes területek rovására a hatályos, 334/2022. (XII.08.) sz. önkormányzati határozattal jóváhagyott településszerkezeti terven. Ennek megfelelően - a lakossági igényekhez is jobban igazodva - a Komáromi út (81. sz. főút) és a Petőfi Sándor utca által bezárt falusias lakóterület (Lf) főút menti része településközpont vegyes területté (Vt) alakult.²⁶

A gépjárművek számának növekedése miatt a parkolás megoldása folyamatosan aktuális feladat. A közterületen, lakóházak előtt parkoló kamionok és autóbuszok számára a város északi részén tervezett elkerülő útról megközelítve lenne szükséges kialakítani egy kamionos pihenőt, amelyre az ipari park esetleges bővítése kapcsán is szükség lehet. A piac parkolási problémáját várhatóan megoldja a folyamatban lévő TOP_Plusz-1.1.1-21-KO1 - Helyi gazdaságfejlesztés című projekt, amelynek a kisbéri városi piac infrastrukturális fejlesztésére irányul, és amelynek keretében a piachoz kapcsolódóan akadálymentes, valamint térkövel burkolt parkoló kiépítését is tervezik.

Az autóbusz-pályaudvar felújítása a Középnnyugat-magyarországi Közlekedési Központ Zrt. kezelésében több ütemben sikeresen megvalósult 2015-2018 között. A város autóbusz-közlekedését a Volán Zrt. biztosítja. A helyi tömegközlekedés fejlesztésére irányulóan Kisbér Településszerkezeti eszközök felülvizsgálata Alátámasztó munkarészeiben foglaltak az aktuálisak, miszerint:

„A városban a buszpályaudvaron és a hántai buszfordulón túl öt megállópair található, mindegyike fedett, váróval felszerelt. A város számára a helyi járatok bevezetése jelentené a szolgáltatás feltételeiben való alapvető javulást. Fejlesztési lehetőség a mai megállóhelyek kiépítésében és bővítésében van. A megállóhelyek sűrítése csökkenti a rágyalogási távolságokat, így a lakosok utazási körülményeit javítják. Az új autóbuszöblök kiépítésével, egységes megjelenésű megállóhelyek kialakításával az urbanus megjelenés hangsúlyosabb lehet.”²⁷

Városon belül problémát jelent a Perczel Mór utca megnövekedett átmenő forgalma. A forgalom csillapítására az önkormányzat korábban próbálkozott az utca egyirányúsításával, amely azonban helyi ellenállásba ütközött. Jelenleg egy fekvőrendőr, egy sebesség- és súlykorlátozó tábla segíti a forgalom lassítását és korlátozását.

A makett parknál elérhető kölcsönözhető kerékpárok (elektromos is). A mikromobilitási eszközök (pl. e-kerékpár, e-roller, gördeszka, görkorcsolya stb.) térnyerésével a jövőben feladatként jelentkezik majd helyi rendeletek megalkotása használatuk szabályozására.

A közlekedéssel kapcsolatos kérdések kezelésére általánosságban megoldást jelenthet Kisbér közlekedésfejlesztési/mobilitási tervének elkészítése, amely valamennyi közlekedési módra kiterjed és bemutatja azt, hogy milyen jövőképet szeretne a város Kisbér közlekedésének. A terv megalapozná a konkrét közlekedésfejlesztési projektek és a közlekedési intézkedések (pl. szabályozások, szolgáltatás-fejlesztések stb.) megvalósítását.

²⁶ Kisbér Településszerkezeti eszközök felülvizsgálata Alátámasztó munkarészek, 2022.

²⁷ Kisbér Településszerkezeti eszközök felülvizsgálata Alátámasztó munkarészek, 2022.

13. KÖZMŰVESÍTÉS

Víziközművek

Kisbér területén az Észak-dunántúli Vízmű Zrt. szolgáltat **ivóvizet**, a Tatabánya-Oroszlány regionális rendszerhez csatlakozva. Működését nagyrészt a kiváló minőségű karsztvíz biztosítja. Az 1960-as években épült rendszer elosztóhálózatának cseréje aktuálissá vált.

Az ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások aránya a városban szinte teljeskörűnek tekinthető. 2022-ben 95,28% volt, enyhén 2,27%-kal)

csökkent az előző évekhez képest. Kiemelt intézményi, ipari nagy fogyasztó nincs. Az éves vízfogyasztás napi átlaga az elmúlt 20 évben közel 14%-kal nőtt.²⁸

Kisbér a járás egyik **szennyvíz**-elvezető központja, amelyhez Ászár, Vérteskethely és Bakonysárkány települések tartoznak. A szennyvíztisztítás megoldott, technológiai probléma nincs. A térség fejlődése miatt többletigény jelentkezése esetén bővítési tervről kell gondoskodni.

A járásszékhelyen a közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya az ivóvízhálózatához csatlakoztatottakkal

összevetve, kedvező. Kisbéren egy egyedi tisztítóberendezés található. A 2012-ben látható ugrás a talajterhelési díj drasztikus (tízszeres) emelésének köszönhető. Az ingatlanok bekötése folyamatos.

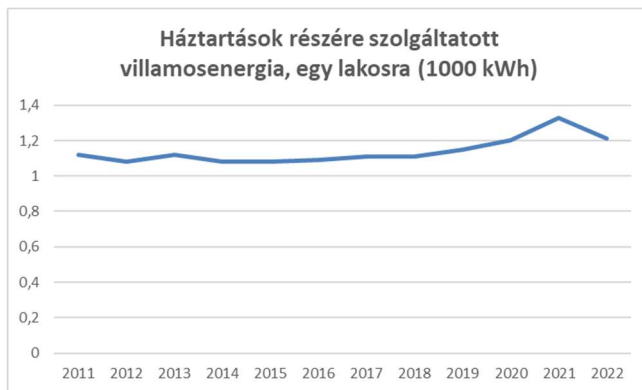
A **csapadékvíz**-elvezetés zömében nyíltárkos megoldásúak, főbb problémái az árkok karbantartásának elmaradásából, szintezési hiányosságokból és az átereszek nem megfelelő mélységre helyezéséből adódnak. Probléma jelentkezik Hánta településrészen, ott az erdőgazdálkodást felváltó mezőgazdasági művelés és a földek mellett húzóó árkok beszántása miatt a csapadékvíz lemossa a termőtalajt. A hirtelen lezúduló csapadékvizet a vízvezetőárkok nem tudják levezetni, így az úttesten folyik. A sok hordalék miatt az árkok és átereszek hamar telítődnek, mely tovább fokozza a problémát. Szikkasztóárokknál való működésük elvileg a zöldinfrastruktúra szempontjából megfelelő megoldás.

A felszíni csapadékvizek fő befogadója belterületen a Kisbéri-árok a város keleti oldalán a Kisbéri-csatorna, nyugaton a Concó, Hántán a Feketevíz-ér.

Belvízvel veszélyeztetett területek a településen lokálisan találhatóak: a Szent János téren és a Perczel Mór utca egy szakaszán található lakóházak, kertek. A probléma rendezésére terv készült, amely nem tartalmaz nem szerkezeti megoldásokat (pl.: esőkertek), főleg a gyors vízvezetéssel, záportározó építésével számol.

²⁸ Kisbér Település Veszély-elhárítási Terve, 2021

Energiagazdálkodás

A településen az **áramszolgáltatást** az MVM NEXT Energiakereskedelmi Zrt. biztosítja. A hálózat teljes mértékben kiépült a mintegy 34,5 km hosszú rendszer, a rákötési arány 100%-os.

A háztartások számára szolgáltatott villamosenergia egy lakosra jutó mennyisége a vizsgált ciklusban 8%-kal nőtt, annak ellenére, hogy a 2022-ben beköszöntött energiaválság töréspontot idézett elő.

A városi közvilágítás 100%-ban kiépített, amelynek korszerűsítése nemrég megtörtént. Ennek eredményeképpen LED égőkkel ellátott telefonok töltésére is alkalmas „okos oszlopok” kb. 5%-ot képviselnek. Számos, az energiatakarékosságot célzó korszerűsítés zajlott az önkormányzati ingatlanokban (iskola, lovarda stb.).

A településen a vezetékes **gázzolgáltatást** a MVM NEXT Energiakereskedelmi Zrt. végzi. Kisbér és vonzáskörzetének földgázellátása a Bábolnai átadó állomásról biztosított, a középnyomású gázellátást a város határába telepített fogadóállomás látja le. A hálózat a tervezettnél megfelelően teljes mértékben kiépült.

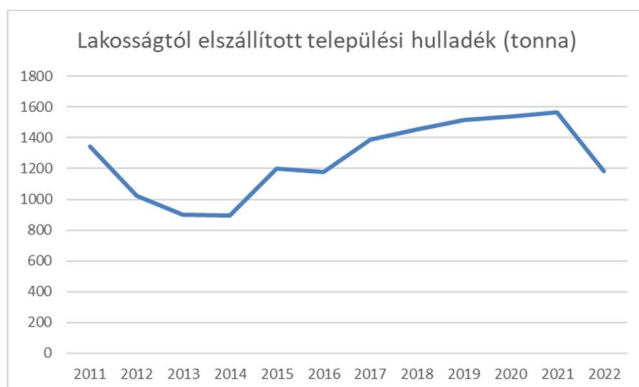
A háztartási gázfogyasztók ellátottsági arányának csúcsa szintén az energiakrízis

miatt esett, a 2021 évi 73%-ról a 2022 évi 68%-ra. Össességében a két népszámlálás között közel 6% volt a csökkenés, amely nagyrészt az említett válság évében következett be.

Megújuló energiaforrást csupán néhány intézményben alkalmaznak, napelemet, napkollektort telepítettek az általános iskolába, családsegítő központba, szociális otthonba.

Az MVM beruházásában a kispéri ipari park közelében valósult meg egy nagyszabású napelempark, amely nemcsak megerősíti, hanem biztosítja Kisbér város és a térség áramellátásának zöld energiaforrását. A napelempark Kisbér határában egy 2,4 hektáros területen közel 6 milliárd forintból valósult meg. A területen 2100 darab áramtermelő egységet helyeztek el. A kispéri beruházás egy nagyobb projekt része: az MVM összesen 21 darab fotovoltaiikus kiserőművet épít az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. területén. Az erőművek évente átlagosan összesen 13,2 gigawattóra villamosenergia termelésére lesznek képesek. Ez a mennyiség több mint 5000 háztartás éves villamosenergia-szükségletét fedezi, valamint éves szinten közel 13 000 tonnával csökkenti az ország szén-dioxid kibocsátását.

Kispéren a **hulladékgyűjtést** és -feldolgozást a Vertikál Nonprofit Zrt. végzi, a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt.-n keresztül. A hulladékot Polgárdiban épült korszerű kommunális hulladéktárolóba szállítják. A város tagja a Duna-Vértes Köze Regionális Hulladékgazdálkodási rendszernek.

A lakosságtól elszállított települési hulladék mennyisége összességében 12%-kal csökkent a vizsgált időszakban. A legnagyobb mértékű fogyás 2021-2022 között következett be, amikor 25%-os volt az esés.

Az össz hulladékmennyiségben belül növekvő arányt képvisel a lakossági szemét, 2022-ben 90% volt. A változás a két évszám között 38%.

A szelektív szemétszállítás alacsony kezdésről (0,6%) jutott el a 11,4%-ig, ami magas növekedési mutató, azonban a 2022 évi érték még nem mondható elegendőnek. mindenképpen lakossági szemléletformálásra, informatív akciókra, kommunikációra van szükség.

A veszélyes hulladékok keletkezésének alakulása az elmúlt 11 évben hektikus volt. A legnagyobb mennyiséget 2016-ban érte el és 2022-re 36,7%-ra fogyott.

A közcatornán elvezetett szennyvíz egy lakosra jutó mennyisége a közművesítés szintjének alakulásának megfelelően 53%-kal nőtt a vizsgált időszakban. A szennyvíztisztító telepek tervezett napi tisztító kapacitása eközben 150%-os bővülést mutat.

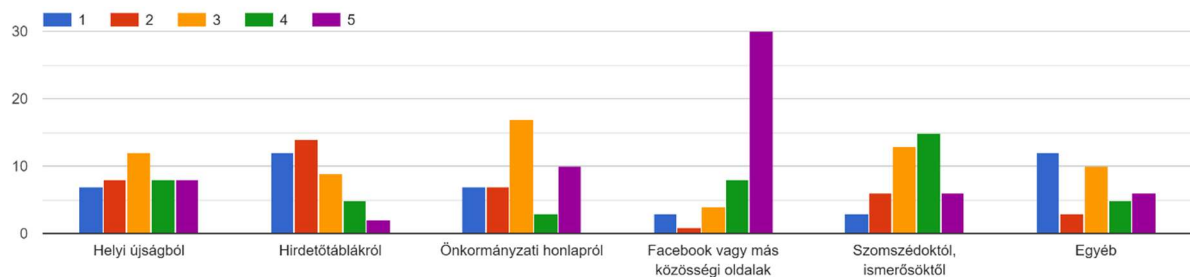
Hírközlés, digitalizáció

A város fő hírközlési szolgáltatója a Magyar Telekom. Az internet előfizetések xDSL hálózaton, 1000 lakosra 30,79 volt.

A tervezés keretében gyűjtött lakossági vélemények alapján az alábbi válaszok érkeztek a városi kommunikáció, hírközlés témájában. A kitöltők 63%-a Facebookot vagy más közösségi oldalt használ arra, hogy a helyi hírekkel és eseményekkel kapcsolatban tájékozódjon, de olykor-olykor az önkormányzat honlapja és a helyi újság is hasznos kommunikációs csatornaként szolgál. A kitöltők egyharmada a szomszédoktól, ismerősöktől is szerez információt a helyi ügyekkel kapcsolatban.

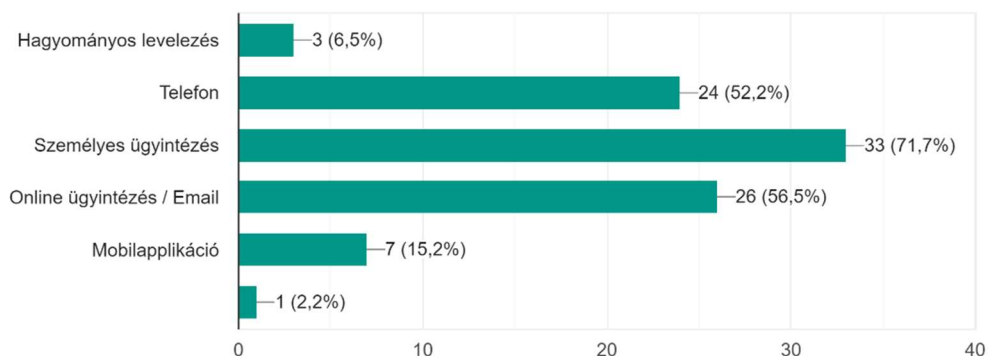
Honnan szokott tájékozódni a helyi hírekről és eseményekről és milyen gyakran használja az említett kommunikációs csatornákat?

A válaszadók 72%-a személyes ügyintézés keretében kerül kapcsolatba a várossal, városi községszolgálatokkal, amelyen a legtöbben változtatnának. Hasznosnak tartanák, ha a hivatali ügyintézés elektronikus úton is igénybe lehetne venni; ha gyorsabb lenne a reakcióidő és eljárásrend; valamint, ha az ügytípusok rendszere átláthatóbb lenne.

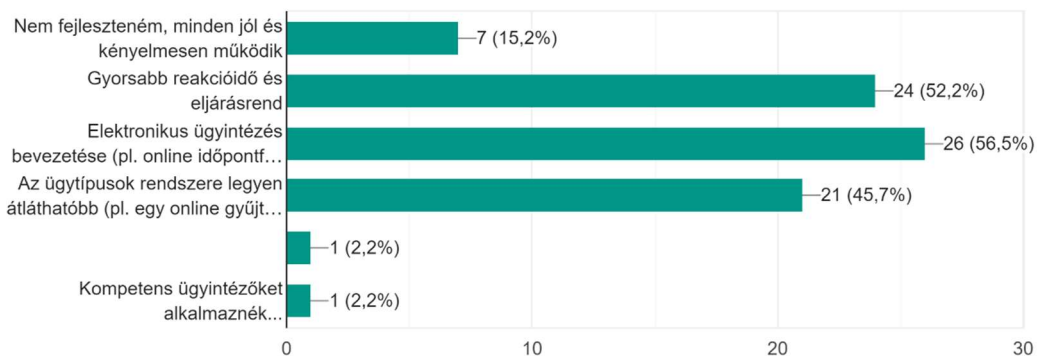
Milyen módon kerül kapcsolatba a várossal, városi közszolgáltatókkal?

46 válasz

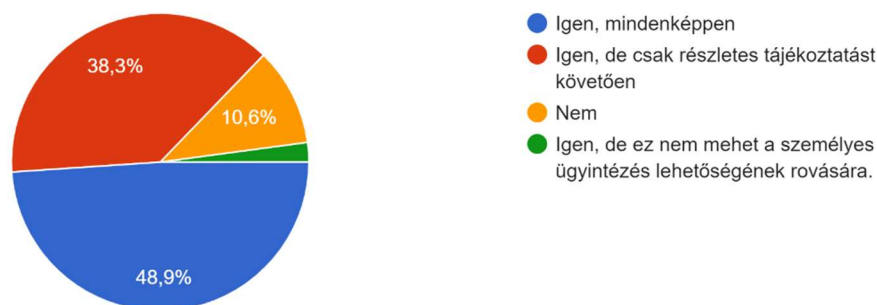
Hogyan fejlesztené a hivatali ügyintézését?

46 válasz

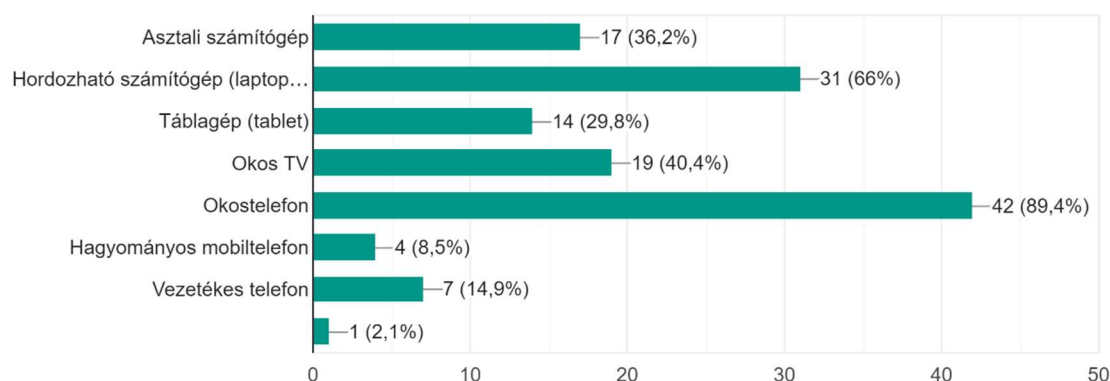
Ennek megfelelően a kitöltők 82%-a igénybe is venné az elektronikus közszolgáltatásokat, egy részük (38%) ehhez előzetes részletes tájékoztatást is igényelne. Visszajelzéseik alapján az elektronikus szolgáltatások bevezetése elsősorban az egészségügyi ellátások elérhetőségének területén lenne a leghasznosabb.

Amennyiben az önkormányzat lehetővé tenné, Ön igénybe venné az önkormányzat és intézményeinek szolgáltatásait (pl. ügyintézés) ele...s módon (pl. okostelefonon, interneten keresztül)?
47 válasz

A diagram jól mutatja, hogy az okostelefon a legelterjedtebb informatikai és kommunikációs eszköz a hétköznapokban, a kitöltők 90%-a birtokolja. Ugyanakkor 66%-uk laptoppal, 40%-uk okos TV-vel, a kitöltők több mint harmada asztali számítógéppel és majdnem harmada táblagéppel is rendelkezik. A hagyományos mobiltelefon és vezetékes telefonelterjedtsége már elenyésző.

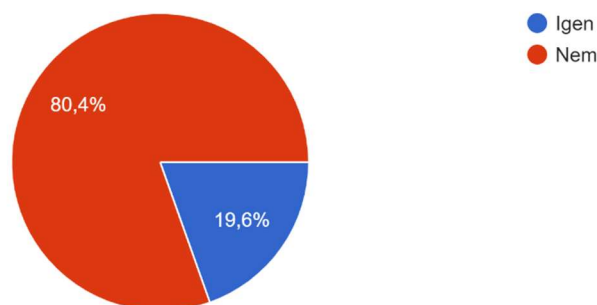
Milyen informatikai és kommunikációs eszközöket használ rendszeresen a hétköznapokban? (több válasz is lehetséges)
47 válasz

A digitális eszközök és folyamatok felhasználása nem jelent problémát a kitöltők több mint 80%-ának, ugyanakkor a 20% igényelne azzal kapcsolatos tanfolyamot, oktatást, továbbképzést elsősorban a mindennapokban használt digitális eszközök funkcióinak szélesebb körű megismerése céljából.

A digitális eszközök és folyamatok hatékonyabb felhasználása érdekében igényelne, részt venne valamilyen tanfolyamon, oktatáson, továbbképzésen?

46 válasz

14. KÖRNYEZETVÉDELEM

Talajvédelem

Kisbér talajainak többsége a kedvező vízgazdálkodású és termékeny vályogtalajok.

Hánta településrészen az erdőgazdálkodást (Bárárd-erdő) fokozatosan felváltó mezőgazdasági művelés következtében megnőtt az erózióveszély, amely következtében a termőréteg fokozatosan pusztul és heves esőzések idején csapadékvíz-elvezetési problémát okoz.

Vízminőségvédelem²⁹

Kisbér város életében a hántai városrész felett eredő Concó-patak játszik közvetlen szerepet, amely összegyűjti az észak felé lefolyó vizeket (Saliházi-árok, Nagybéri-árok, Batthyány-ér, Kisbéri-ér, Kútdúló-árok). A Concó-patak 498 km²-es vízgyűjtőt feltáró fő vízfolyás teljes hossza 49,0 km. Ennek alsó szakasza – 36,2 km Concó patak- az Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság kezelésébe tartozik, felette a Komáromi Vízitársulat kezelésében -Feketevíz ér néven- folytatódik. A vízfolyás a Bakony északi és a Vértes észak-nyugati részének vizeit gyűjti össze, és vezeti a Dunába.

Kisbér területén mind a dombvidék mind az enyhébb lejtésű, alacsonyabb részekén is meghatározó a kisebb patakok, csatornák, árkok sűrű hálózata. A kisvízfolyások vízjárása szélsőséges, jellemző a nyári nagycsapadékokból kialakuló árhullám, mely a főként dombvidéki (hegyvidéki) jellegből adódik, melyet a vízgyűjtőn létesült tározók (halastavak) kismértékben mérsékelnek. Száraz időszakban az érkező vizeket ugyanezen tározók párolgási veszteségének biztosítására használják fel. A mellékvízfolyások mindegyike időszakos vízfolyásnak tekinthető, melyekben az év egy részében természetes vízhozam nem jelentkezik.

Nagyobb kiterjedésű állandó természetes állóvizek nem találhatók a város területén. Alapvető jellemzője Kisbéren és közvetlen környékének a mezo- és mikroklimatikus szempontból is fontos horgász és halastavak nagy száma. A mesterségesen létrehozott halastavak hozzájárulnak a terület vízháztartási viszonyainak javításához. Közvetlenül Hánta felett van három kisebb, egymással összefüggő halastó. A Saliházi részen van egy lassan feliszapoló, növényzet által benőtt tó. A várostól

²⁹ Forrás: KEM Területfejlesztési Kft.: Kisbér város Integrált Települési Vízgazdálkodási Terve 2023. május

nyugatra a Zöldalmi tó három részre osztott vízfelülete. A Concó völgyében van még hét hasonló 8-10 ha méretű halastó. A belterületen található 4,1 ha nagyságú Nagy tó (Kisbéri-tó). A város északi, jellemzően sík részén Batthyány puszta mellett van még egy kb. 4 ha nagyságú víztározó a Batthyány-éren.

Kisbér területén található felszíni vízfolyások közül egyedül a Concó-patak van önálló víztestként kijelölve, az Országos Vízügytőgazdálkodási terv adatai alapján a víztest integrált állapota mérsékelt, amely elsősorban a mérsékelt morfológiai, ökológiai állapot és a mérsékelt só- és tápanyagminősítést tükrözi.

A kistáj területén a felszín alatti vizek mennyisége változó. Összefüggő „talajvízszint” csak a völgyekben (2-4 m között) és a kistáj északi peremrészében (4-6 m között) található. A nitrátosodás helyenként előfordul. A rétegvizek mennyisége a mélyebb rétegek gyenge tározó képessége miatt csekély. Az alsó 5,8 km-en a dunai árvizek visszaduzzasztásával is számolni kell.

Kisbér területén található a sekély porózus felszín alatti víztest kémiai állapota gyenge, amelyet elsősorban a mezőgazdasági diffúz szennyezés és a szennyezett felszíni víztest okoz. A porózus és hegyvidéki víztest, valamint a karszt víztest kémiai állapota jó. Kisbér nitrátérzékeny nem kijelölt és nitráttal szennyezett terület³⁰.

Levegőtisztaság, zaj és rezgésvédelem

Mind levegőtisztasági, mind zaj- és rezgésterhelés tekintetében jelentősebb problémát okoz a városon áthaladó 81. sz. főút jelentős forgalma. Éppen ezért évek óta tervezett a 81. es út várost elkerülő szakaszának megépítése.

Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A város északi részén közvetlenül a városközpont térségében áthaladó gépjárműforgalom (81.számú főút) zaj, rezgés, valamint levegőterhelése komoly környezetvédelmi konfliktust jelent.

A fűtési idényben a nagy arányú szilárd tüzelő használata okoz levegőtisztasági problémát.

A monokultúrás, intenzív szántóföldi művelés következtében a mind gyakrabban előforduló aszályos időszakokban jelentős porszennyezés éri a várost. Szintén a helytelen mezőgazdasági gyakorlat következtében a hiányoznak a mezővédő erdősávok és a kisvízfolyások menti növényzet, amely mind ökológiai, mind vízvédelmi szempontból fontos tájelemek.

A dombvidéki területeken az erdő-szántó területhasználat-váltás miatt az elmúlt években csökkent az állandó borítottság aránya, amelynek következtében a csapadékesemények fokozott eróziót okoztak, amellyel nemcsak a termőtalaj csökken, de a kisvízfolyások tápanyagterhelése és feliszapolódása növekedett. Ez utóbbi jelenség növeli a helyi vízkárok kialakulásának kockázatát is.

15. KATASZTRÓFAVÉDELEM

A településen sem építésföldtani, sem veszélyes üzem miatt nincs katasztrófavédelmi tényező. A vízrajzi veszélyeztetettség egyedül, amellyel számolni kell.

³⁰ Forrás: az 1-5 Cuhai-Bakony-ér és Concó Vízügytő-gazdálkodási Terv 5-14. térkép Nitrátérzékeny és -szennyezett területek

Magyarország 2021. évi Árvíz kockázat-kezelési terve szerint a Kisbér területén elhelyezkedő Concó a kisvízfolyások kockázati rangsorában 36. helyen áll, közepesen kockázatos, az integrált kockázati rangsor szerint pedig alacsony kockázatú.

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet szerint Kisbér város nem tartozik az ár- és belvíz veszélyeztetett települések közé.

Ezek a 2023-ban elkészült ITVT³¹ alapján elsősorban helyi vízkárok kialakulása fordul elő, az alábbiak szerint:

„Az eddig előfordult vízkáresemények alapján a városban négy veszélyeztetett területet különíthetünk el:

- Szent János tér, Kisbéri árok (Kutera patak) – 1090-es hrsz. – Nagy-tó
A településen áthaladó hat vízfolyás közül a Bakonysárkány felől érkező Kutera patak heves esőzések alkalmával kilép medréből, az árterén kialakított kerteket önti el. A 2010. májusában lehullott csapadék alkalmával a Szent János téren lévő lakóházakat is elöntötte. A Kutera patak a Fehérvári utcai híd alatt az 1090 hrsz. alatti mocsárba folyik, onnan a Nagy-tóba. A patak medre mélyítve és tisztítva lett. A Fehérvári utcai híd jelenlegi kialakítása miatt nem képes a patak vizét megfelelő gyorsasággal és magasság mellett levezetni, ezért **a híd megerősítésére az Önkormányzat statikai terveket készítettett**. A víz szabad lefolyásának legnagyobb akadályozó tényezője az 1090 hrsz. alatti mocsár. A mocsár náddal és egyéb vízi növényekkel benőtt, feliszapolódott, annak kitakarítása elengedhetetlen. A rendezetlen tulajdonviszonyok miatt a terület rendbetétele nehézkes, de elengedhetetlen a vízelvezetési probléma megoldása érdekében. A Nagy-tó leeresztő zsilipjét a tavat használó Horgászegyesület kezeli, a tó vízszintjének szabályozása az ő feladatuk. A tó kotrásra és új zsilipre szorul.
- Hántai tavak
A Hántai tavak rendszere három egymás melletti és további öt tóból tevődik össze. A Hántai tavakat a Feketevíz-ér táplálja. **Heves esőzésekkor nem csak az ér vízhozama, hanem a Báró erdőből lezúduló csapadékmennyiség is növeli a tavak vízszintjét**. A Báró erdőben az elmúlt év során folyamatosan vágják a fákat, tisztítják az erdőt, alakítják át azt mezőgazdasági művelésre alkalmassá. A domboldalból érkező csapadékvizet megfogni képes növényzet eltűnt, így a dombtól lemosott hordalékkal együtt érkezik a víz a tavakba. A lerakódott hordalék miatt a tavak vízszintje évről évre emelkedik. A tavak vizét a Feketevíz-ér vezeti tovább a következő tavakba, míg végül a Zöldalmi-tóba nem érnek. A víz lefolyásának lassítását a zsilipekkel szabályozzák, melyek régiiek, némelyik már használhatatlan. Félő, hogy egy intenzívebb esőzés alkalmával a rá nehezedő súlyt nem tudja visszatartani és a Zöldalmi-tó kilép medréből.
- Szent Imre utca
A Szent Imre utca lakóházaiba a 2010. májusi esőzések alkalmával tört be a víz, mert az utca felső szakaszán lévő természetes elvezető árkokat betemették, arra ráépítkeztek. Az utca alsó részén az árokrendszert azóta kitakarították, az áttereszeket szintén kitakarították és szükség szerint nagyobb átmérőjűre cserélték, így a víz akadálytalanul, gyorsan le tud vonulni.
- Hánta, Dohány utca
Hánta településrész dombokkal határolt területen fekszik. Heves esőzések alkalmával a Dohány utcába lefolyó víz elvezetésére az árkok nem voltak képesek. A levonuló csapadékvíz

³¹ Kisbér Város Integrált Vízgazdálkodási Terve

hordalékként lerakott homok az árkokat és áttereszeket folyamatosan ellepte. Az elmúlt években a tavak irányába a meglévő, elhanyagolt levezető árokba gyűrűket fektettek le, az árkot kitisztították és a hordalék mennyiségének csökkentésére homokfogó műtárgyat építettek be.”

„A helyi vízkár elleni védekezés leghatékonyabb módja a vízkárok megelőzése és nem a tényleges védekezés. Kisbér város számára javasolt megoldást a jól kiépített, egységes műszaki színvonalú, működőképes, fenntartott művek jelenthetik.

Kisbér Település Veszély-elhárítási Tervének jóváhagyása folyamatban van. A terv tartalmazza a védekezésben résztvevők feladatait, eljárásokat.”

Végrehajtás alatt lévő vízgazdálkodási projekt:

2022. 03.28.-én aláírt támogatási szerződés szerint, Kisbér település támogatást nyert a TOP_PLUSZ 1.2.1-21-KO1-2022-00012 azonosító számú, Kisbér csapadékvíz-elvezetésének fejlesztése című pályázat támogatására, összesen: 200 000 000 Ft összegben.

A projekt műszaki tartalma: A csapadékvíz elvezetés főbb problémái az árkok nem megfelelő karbantartásából, szintezési hiányosságokból és az áttereszek nem megfelelő mélységre helyezéséből adódnak

A projekttel érintett helyszínek:

- A Fáy utcában a D-i utcai csapadékvíz elvezető árok rekonstrukciójára kerül sor. A Vásártér utcában a Fáy utcától É-ra kerül sor árok rekonstrukcióra.
- Ady Endre utca vízvezető árkának rekonstrukciójára a Pacsirta utca és a Beyr utcák közötti szakaszon kerül sor 281 m hosszon.
- A Köztársaság utcában 308,4 m hosszon kerül sor a meglévő földárok rekonstrukciójára.
- A Muskátli utca mélypontjához csatlakozó földárok rekonstrukciója készül el.
- Az Ady Endre utcában az utca teljes hosszában új burkolt árok, ill. a felső szakaszon új földárok kerül kialakításra.
- Hánta településrész Kiss utcában 174 m hosszon történik árok rekonstrukció, míg a csatlakozó Dohány utcában 32 m hosszon kerül átépítésre a burkolt meder.

16. ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY

A Komárom-Esztergom megyei területrendezési terv Kisbér közigazgatási területét ásványi nyersanyagvagyon övezetébe sorolja.

Kisbér településrendezési eszközei a nyersanyaglelőhely és bányaterületeket különleges beépítésre nem szánt területek közé sorolja. A tervek felülvizsgálatának vonatkozó megállapításai szerint külterületi szerkezeti változások érintik a település bányaterületeit, miszerint³²:

- Szükséges felülvizsgálni a hatályos terven szereplő különleges bányaterületeket, amelyek a bányászati hatóság nyilvántartásában nem szerepelnek, és a valóságban is erdőterület vagy mezőgazdasági szántóként hasznosulnak.
- Bizonyos területek különleges bánya területből erdőterületté, valamint mezőgazdasági területté minősülnek át.

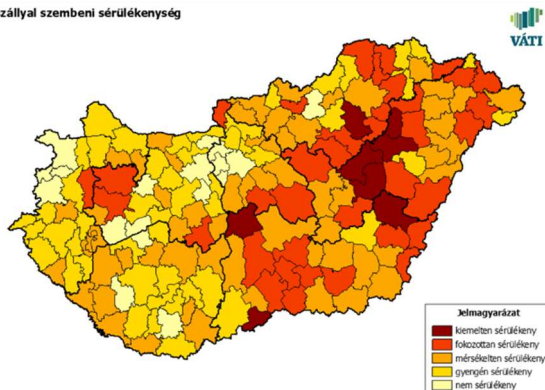
³² Kisbér településrendezési eszközök felülvizsgálata Alátámasztó javaslat, 2022.

17. VÁROSI KLÍMA

A fejezet megállapításai három, egymástól nagyjából függetlenül készült kutatás eredményeit hasznosítják.³³ A dokumentumok az aszályal, a biodiversitás csökkenésével, erdőtűzzel, hőhullámokkal és árvizekkel szembeni sérülékenységeket vizsgálják. Az első négy vizsgált témakörben Kisbér és a hozzá tartozó járás települései gyengén sérülékenyek, az utolsó szempontjából pedig nem árvízi elöntési területen fekszenek. **Kisbér térsége mindhárom rész kutatás alapján a gyengén sérülékeny kategóriába lett besorolva.**

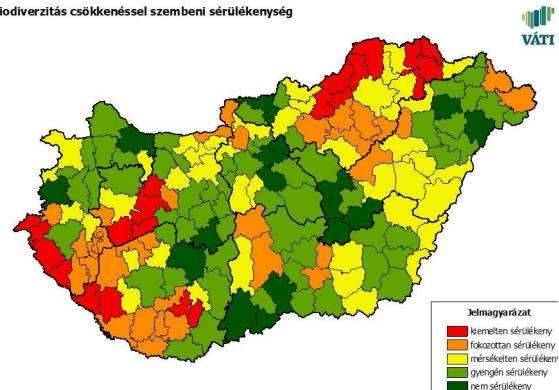
Aszály

Aszályal szembeni sérülékenység

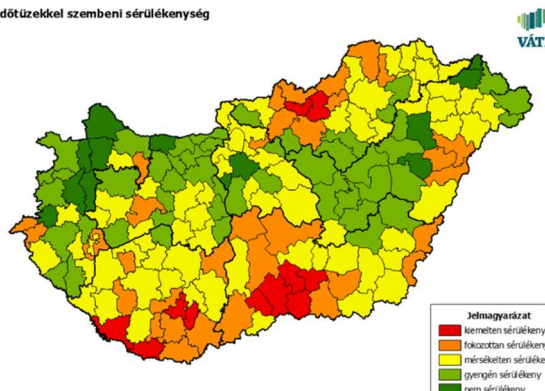
Biodiverzitás csökkenés

Biodiverzitás csökkenéssel szembeni sérülékenység

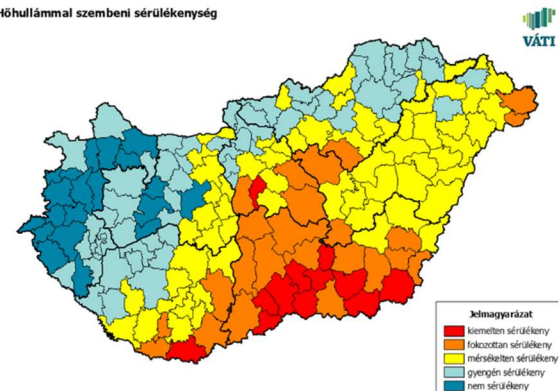
Erdőtűzek

Erdőtűzzel szembeni sérülékenység

Hőhullámok

Hőhullámmal szembeni sérülékenység

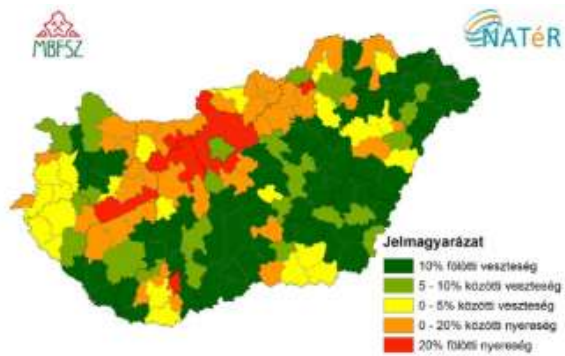

A fenti ábrák azt mutatják, és a Bábolna és Kisbér településekre készült klímastratégia is azt igazolja, hogy Kisbér és térsége a különböző szempontok szerint érzékenység-vizsgálat szerint középtávon gyengén sérülékeny. Azonban hosszú távon növekvő terhelés várható az aszályok, potenciális vihkárrok hatásai, illetve a mezőgazdasági termelés tekintetében. Villámárvíz szempontjából Kisbér magas kockázatú.

A lakossági klímaérzékenységben az idős népesség aránya/talajfedettségi belterületi aránya komplementer mintázatot ad. Vagyis a kisebb települések, kedvezőbb zöldfelületi mutatói ellenére, a

- ³³ ESPON-CLIMET 2013 évi nemzetközi kutatása: https://archive.espon.eu/sites/default/files/attachments/Draft%20Final%20Report_0.pdf
- A területfejlesztés négyéves szakmai programja a klímaváltozás hatásainak mérséklésére, Hazai kistérségek klímaváltozással szembeni sérülékenységi értékelése, VÁTI, 2010
- MBFSZ Záró kiadvány Bányászati és Földtani Szolgálat (MBFSZ) 2019 https://nater.mbfsz.gov.hu/sites/nater.mfgi.hu/files/files/MBFSZ_Zaro_kiadvany_web.pdf

fiatalok városi (azaz kevésbé zöld) preferenciái (kontraszelektált vándorlás) miatt, az idős korosztály dominanciája nagyobb kockázatot jelent.³⁴

„Az MTA KRTK belső migrációs folyamatokkal kapcsolatos kutatása a magyarországi vándormozgalom és a klímaváltozás összefüggéseit vizsgálta³⁵. Megállapították, hogy a klímaváltozás hatásai várhatóan kevésbé befolyásolják majd a belső vándorlást a 21. század első felében. A kifejezetten a klímaváltozás miatt lakóhelyet változtatók a teljes belső vándormozgalomban részt vevőknek kis hányadát fogják kitenni.”

A Kisbéri járás és települései a kutatás alapján várhatóan semleges népmozgalmi hatással számolhatnak.

³⁴ A magyarországi klímásérülékenység területi különbségei, Tér és társadalom, KRTK RKI, 2024

³⁵ Adatok forrása: HOYK E. et al. (2018)